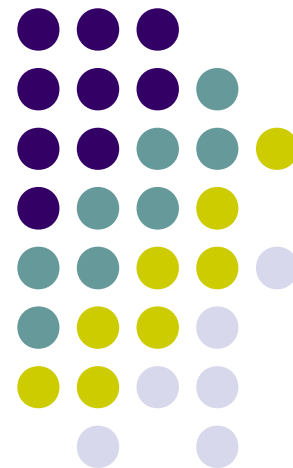

MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO

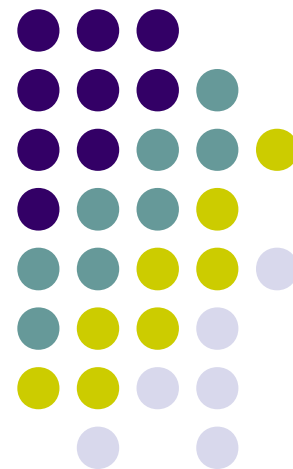
PREDAVANJA

II. SEMESTAR

dr. sc. Ines Medić Musa

NASLJEĐIVANJE S MEĐUNARODNIM OBILJEŽJEM

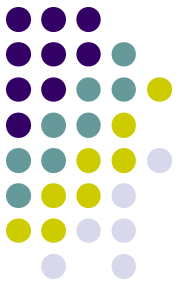

IZVORI MEĐUNARODNOG NASLJEDNOG PRAVA U RH

1. UNUTARNJI

- Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima (1982/1991)
- Zakon o nasljeđivanju (2003)
- Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (1996)
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (2008)
- Zakon o zaštiti prirode (2005)

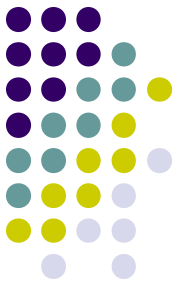
2. MEĐUNARODNI

- **Bilateralni ugovori**

(s Austrijom, Bugarskom, Čehoslovačkom, Mađarskom, Mongolijom, Poljskom, Rumunjskom, SSSR-om)

- **Multilateralne konvencije**

- 1) Haška konvencija o sukobu zakona u pogledu oblika oporučnih raspolaganja (1961)
- 2) Washingtonska konvencija o jednoobraznom obliku međunarodne oporuke (1973)

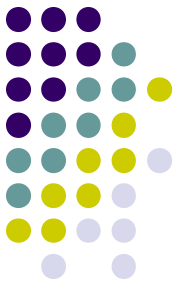

NASLJEDNA PRAVA STRANACA

- **AKTIVNO NASLJEDNO PRAVO**
(pravo raspolaganja svojom imovinom za slučaj smrti)

- **PASIVNO NASLJEDNO PRAVO**
(pravo stranaca da budu nasljednici)
 - 1) **OPĆE PRAVO**
 - 2) **RELATIVNO REZERVIRANO PRAVO**

NASLJEDNA PRAVA STRANACA U REPUBLICI HRVATSKOJ

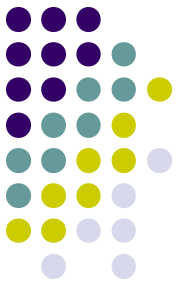

- **AKTIVNO NASLJEDNO PRAVO**

čl. 7/1 ZN: Svatko je ovlašten da za slučaj svoje smrti oporukom odredi sebi nasljednika, a i da pravo svojega nasljednika ograniči i optereti, na na način i u granicama određenim ovim Zakonom.

- **PASIVNO NASLJEDNO PRAVO**

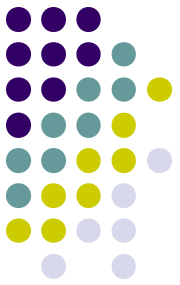
čl. 2/2 ZN: Stranci su, pod pretpostavkom uzajamnosti, u nasljeđivanju ravnopravni s državljanima RH. Uzajamnost se predmnijeva dok se suprotno ne utvrdi na zahtjev osobe koja u tome ima pravni interes.

IZNIMKE:

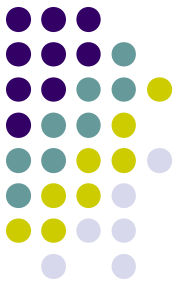
1. POSEBNI ZAKONI

- Zakon o vlasništvu (isključena področja)
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu
- Zakon o zaščiti prirode

2. MEĐUNARODNI UGOVORI

- Ugovor između Vlade RH i Vlade Republike Makedonije o uređenju imovinskopravnih odnosa (1998)
- Ugovor između RH i Republike Slovenije o uređenju imovinskih odnosa (2000)
- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica i Republike Hrvatske, dodatak VII.

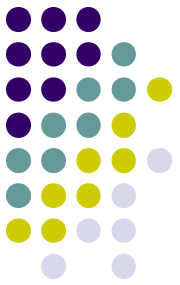
NASLJEDNI STATUT

DVA OSNOVNA PRINCIPA ZA ODREĐIVANJE
MJERODAVNOG NASLJEDNOG PRAVA:

- **PRINCIP JEDINSTVENE OSTAVINE**

lex domicilii (Argentina, Danska, Norveška,...)

lex patriae (Italija, Njemačka, Španjolska,
Portugal, Nizozemska, Švedska, ...)

- **PRINCIP PODIJELJENE OSTAVINE**

za nekretnine – *lex rei sitae*

za pokretnine – *lex domicilii*

(Belgija, Engleska, Francuska,
SAD,...)

- *lex patriae*

(Austrija, Mađarska,
Rumunjska,...)

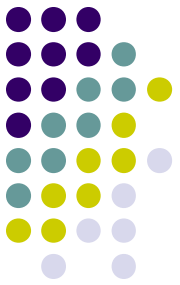
OPSEG VAŽENJA NASLJEDNOG STATUTA

- PRETPOSTAVKE ZA PRAVO NASLJEĐIVANJA
(smrt ostavitelja, nasljednik, ostavina i pravna
osnova nasljeđivanja)
- KAKAV JE MEĐUSOBNI ODNOS
SUNASLJEDNIKA
- MOŽE LI I U KOJEM OPSEGU OSTAVITELJ
RASPOLAGATI OSTAVINOM
- PITANJE MATERIJALNE VALJANOSTI OPORUKE
- PITANJE IMOVINE BEZ NASLJEDNIKA

PROBLEM – PITANJE KVALIFIKACIJE

ODSTUPANJA OD MJERODAVNOSTI NASLJEDNOG STATUTA

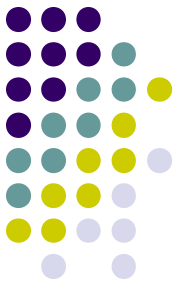
- RENVOI
- IZNIMNI PROPISI U SVRHU
POGODOVANJA VLASTITIM
DRŽAVLJANIMA (*le droit de
prelevman*)
- RETORZIJA
- JAVNI POREDAK

OPORUČNO NASLJEĐIVANJE S MEĐUNARODNIM OBILJEŽJEM

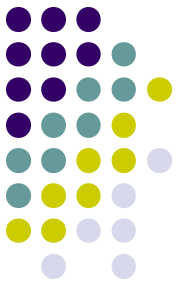
- SPOSOBNOST ZA PRAVLJENJE OPORUKE
- OBLIK OPORUKE
- SADRŽAJ OPORUKE

SPOSOBNOST ZA PRAVLJENJE OPORUKE (*TESTAMENTI FACTIO ACTIVA*)

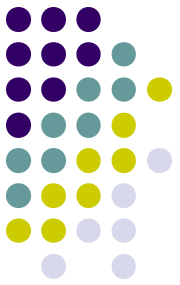

PRAVNA PRIRODA I MJERODAVNO PRAVO:

- **Posebna pravna sposobnost** (sposobnost sui generis)
 - prosuđuje se po *personalnom statutu* ostavitelja (*lex patriae* ili *lex domicilii*)
- **Posebna vrsta sposobnosti** (kao mjenična ili čekovna)
 - prosuđuje se po *nasljednom statutu*
- **Dio poslovne sposobnosti** – prosuđuje se po *nasljednom statutu*, ali samo ako sadrži posebna pravila. Inače, po *personalnom statutu*.

CONFLICT MOBILE (MOBILNI SUKOB ZAKONA)

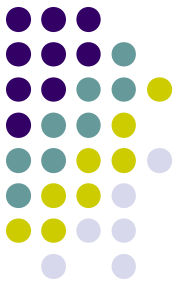

OBLIK OPORUKE

REGULATIVA:

- DOMAĆI ZAKONI
- BILATERALNI UGOVORI
- MULTILATERALNI UGOVORI
(Haška i Wašingtonska konvencija)

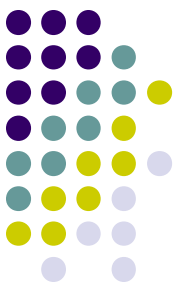
VELIKI BROJ ALTERNATIVNIH OBLIKA
IN FAVOREM TESTAMENTI

PROBLEMI U VEZI S OBLIKOM OPORUKE:

- princip jedinstvene i princip podijeljene ostavine
- različita tumačenja koja se pitanja odnose na oblik, a koja na sadržaj oporuke

HAŠKA KONVENCIJA O SUKOBU ZAKONA U POGLEDU OBLIKA OPORUČNIH RASPOLAGANJA (1961)

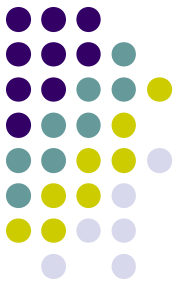

NAČELA:

- *FAVOR TESTAMENTI*
- JEDINSTVO OPORUČIVANJA

VELIK BROJ ALTERNATIVA:

- *lex loci actus*
- *lex patriae*
- *lex domicilii*
- *lex residentiae habitualis*
- *lex rei sitae*

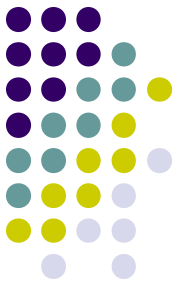

- ISKLJUČUJE RENVOI
- ODNOSI SE I NA ZAJEDNIČKA OPORUČNA RASPOLAGANJA
- RJEŠAVA PROBLEM RAZGRANIČENJA OBLIKA I SADRŽAJA OPORUKE
- NE TRAŽI RECIPROCITET
- UVAŽAVA JAVNI POREDAK
- DOPUŠTA BROJNE REZERVE

WASHINGTONSKA KONVENCIJA O JEDNOOBRAZONOM ZAKONU O OBLIKU MEĐUNARODNE OPORUKE (1973)

- USTANOVLJAVA INSTITUT TZV. MEĐUNARODNE OPORUKE
- OPORUKA ĆE SE SMATRATI VALJANOM AKO ISPUNJAVA UVJETE PREDVIĐENE KONVENCIJOM
- NIJE BITNO POSTOJI LI MEĐUNARODNO OBILJEŽJE VEĆ U TRENUTKU SASTAVLJANJA OPORUKE ILI SE POJAVLJUJE TEK NAKNADNO

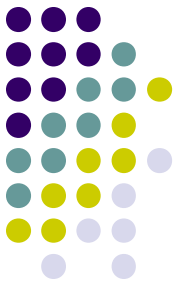
SADRŽAJ OPORUKE

- *LEX SUCCESSIONIS*

(ovisi o tome radi li se o državi koja prihvaća princip jedinstvene ili podijeljene ostavine)

- *PROFESSIO IURIS*

(za sada u manjem broju država (npr. Švicarskoj), potječe iz Engleske)

OSTAVINA BEZ NASLJEDNIKA

PROBLEMI:

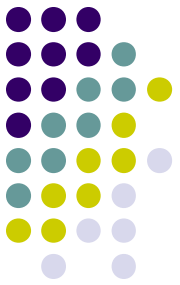
- KOJE JE PRAVO MJERODAVNO ZA KVALIFIKACIJU OSTAVINE BEZ NASLJEDNIKA?
- PRAVNA PRIRODA PRAVA DRŽAVE NA OSTAVINU BEZ NASLJEDNIKA
 - 1) pravo nasljeđivanja (*lex patriae*)
 - 2) pravo okupacije (*lex rei sitae*)

AKTIVNOSTI EU U MATERIJI NASLJEĐIVANJA S MEĐUNARODNIM OBILJEŽJEM

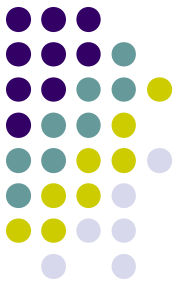

- VIENNA ACTION PLAN 1998.
- PROGRAM MJERA ZA IMPLEMENTACIJU PRINCIPA UZAJAMNOG PRIZNANJA ODLUKA U GRAĐANSKIM I TRGOVAČKIM PREDMETIMA 2000.
- KOMPARATIVNA STUDIJA O MEĐUNARODNOJ NADLEŽOSTI I MJERODAVNOM PRAVU U POGLEDU OPORUKE 2002.
- KONFERENCIJA U BRISELU 2004.

PREDLOŽENE MJERE U POGLEDU MJERODAVNOG PRAVA ZA NASLJEĐIVANJE

- Usvajanje principa jedinstvene ostavine i mjerodavnost prava države posljednjeg uobičajenog boravišta ostavitelja
- Davanje mogućnosti ostavitelju da izabere da se na cijelu njegovu imovinu primjenjuje njegovo domovinsko pravo ili pravo njegovog uobičajenog boravišta (u vrijeme izbora ili u vrijeme smrti)

- U slučaju zajedničke ili zamjenite oporuke ili nasljednopravnog ugovora, primjena domovinskog prava ili prava uobičajenog boravišta jedne od stranaka
- Univerzalna primjena navedenih pravila, dakle i prema državama ne-članicama EU (uključujući moguću primjenu renvoi)
- U pogledu oblika oporuke, primjena pravila Haške konvencije od 1961. godine

JEDINSTVENA EUROPSKA ISPRAVA O NASLJEĐIVANJU (*EUROPEAN CERTIFICAT OF INHERITANCE*)

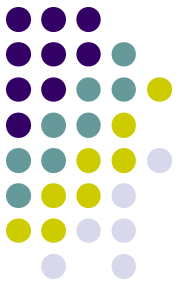

- Bila bi prihvaćena u svim državama članicama EU kao dostatan dokaz o statusu nasljednika i ovlaštenju za disponiranje imovinom
- Izdaje je sud ili javni bilježnik u mjestu gdje je ostavitelj imao posljednje uobičajeno boravište
- Presumira se da je osoba navedena u ispravi nasljednik/izvršitelj, i da je ovlaštena disponirati ostavinom, no moguće je dokazivati i suprotno
- Isprava je dostatan dokaz za upis nasljednika kao novog vlasnika u zemljišne knjige i registre

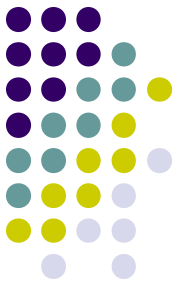
JEDINSTVENI REGISTAR OPORUKA (*EUROPEAN REGISTER OF WILLS*)

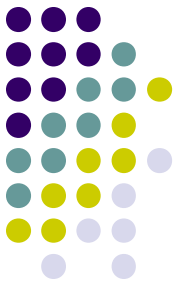
PREDLAŽE SE STVARANJE JEDNOOBRAZNOG
SUSTAVA SREDIŠNJIH NACIONALNIH
REGISTARA OPORUKA U EUROPI, ŠTO BI BILA
VELIKA POMOĆ U LAKŠEM PRONALAŽENJU
POSTOJEĆIH OPORUKA.

PROPOSAL
for a Regulation of the European
Parliament and of the Council on
jurisdiction, applicable law,
recognition and enforcement of
decisions and authentic instruments
in matters of succession and of the
creation of a European Certificate of
Succession
COM (2009) 154 final
(BriseI IV)

- Mjerodavno pravo
 - temeljna poveznica – uobičajeno boravište ostavitelja u vrijeme smrti
 - limitirani *optio iuris*
 - iznimno – pravo najbliže veze
- Nadležnost
 - primarno - uobičajeno boravište ostavitelja u vrijeme smrti
 - podredno – sud mjesta gdje se nalazi ostavina
 - moгуćnost izbora nadležnog suda
 - forum necessitatis* – sud države članice s kojom postoji najbliža veza

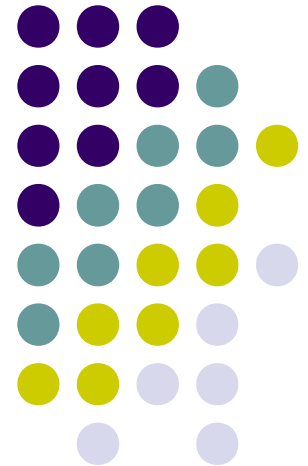

- Priznanje — *ipso iure*
- Ovrha - proglašenje ovršnosti – *ex parte*
postupak po žalbi - kontradiktoran

Razlozi za ne-priznanje:

- protivnost javnom poretku
- nemogućnost sudjelovanja stranke u postupku
- postojanje domaće odluke
- ranija odluka donesena u drugoj državi članici ili u trećoj državi izvan EU
- Mogućnost kreiranja europske isprave o nasljeđivanju (*The European Certificate of Succession*)

MEĐUNARODNO OBITELJSKO PRAVO

Velike razlike u obiteljskopравnim normama pojedinih zemalja potenciraju značaj kolizijskopравnog rješavanja obiteljskih predmeta s međunarodnim elementom.

IZVORI MEĐUNARODNOG OBITELJSKOG PRAVA U RH:

1. ZRSZ - sadrži značajan broj odredaba o obiteljskom mpp-u
2. Međunarodne konvencije

Međunarodne konvencije koje je ratificirala RH:

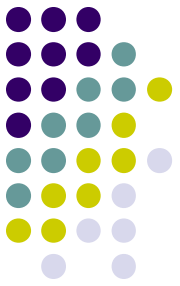

- Njujorška konvencija o ostvarivanju alimentacijskih zahtjeva u inozemstvu iz 1956.,
- Haška konvencija o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djeteta iz 1980.,
- Konvencija o pravima djeteta iz 1989.,
- Europska konvencija o ostvarivanju dječjih prava iz 1996.,
- Haška konvencija o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji na području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece iz 1996.,
- Europska konvencija o kontaktima iz 2003., itd.

ODREĐIVANJE MJERODAVNOG PRAVA ZA BRAČNE ODNOS

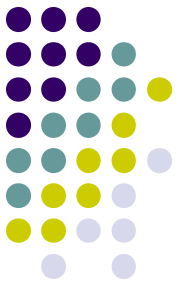
- Materijalni uvjeti za sklapanje braka
- Oblik (forma) braka
- Diplomatsko-konzularni brak
- Nevažnost braka (nepostojanje i ništavost)
- Razvod braka
- Učinci braka

Materijalni uvjeti za sklapanje braka

Razlike u:

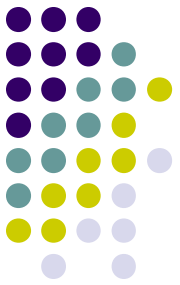
- uvjetima za sklapanje braka
- bračnim smetnjama
- uzrastu za sklapanje braka
- spolu bračnih drugova, itd.

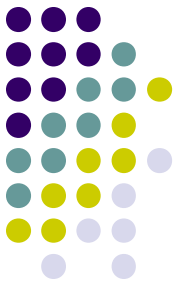
Dva osnovna pristupa pri određivanju kolizijskih normi za metrijalne uvjete za sklapanje braka:

- *lex fori* (omogućuje zaobilazanje zakona)
- *lex personalis* nupturijenata (dilema: državljanstvo li domicil)

ZRSZ – mjerodavno pravo za materijalne uvjete za sklapanje braka

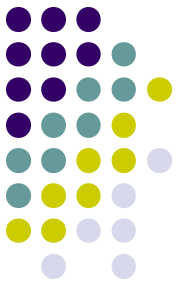
- kumulativna primjena *lex nationalis* nupturijenata
(distributivna kumulacija – svaki od budućih supružnika mora ispuniti uvjete koje propisuje njegovo personalno pravo)

- djelomična primjena *lex fori*

Može imati dvojaku ulogu:

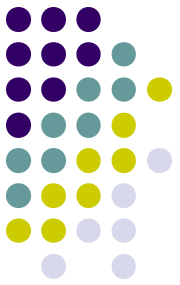
1. **permisivnu** (dozvoljava se sklapanje braka iako nisu ispunjeni uvjeti u nacionalnim pravima)
2. **prohibitivnu** (ne dozvoljava se sklapanje braka usprkos ispunjenosti uvjeta po nacionalnim pravima)

ZRSZ, čl. 32. st. 2.

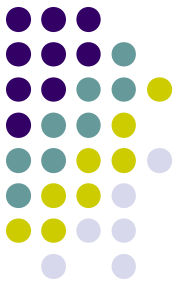
I kad postoje uvjeti za sklapanje braka po pravu države čiji je državljanin osoba koja želi sklopiti brak pred nadležnim tijelom RH, neće se dopustiti sklapanje braka ako, što se tiče te osobe, postoje po pravu RH smetnje:

- postojanje ranijeg braka,
- srodstvo,
- nesposobnost za rasuđivanje.

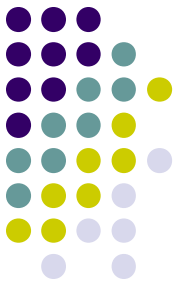
Oblik (forma) braka

- građanska,
- crkvena,
- sklapanje braka preko punomoćnika.

Dvije vrste situacija s međunarodnim elementom:

- sklapanje braka na domaćem području (međunarodni element u subjektu)
- priznavanje brakova sklopljenih u inozemstvu (međunarodni element u pravima i obvezama)

Mjerodavno pravo za oblik braka koji se sklapa **na području domaće države**

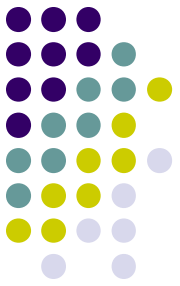
- *lex loci celebrationis*

čl. 33. ZRSZ

Za oblik braka mjerodavno je pravo mjesta u kojem se brak sklapa.

Mjerodavno pravo za priznanje braka **sklopljenog u inozemstvu**: “brak valjan u mjestu sklapanja valjan je svugdje”.

- *lex loci celebrationis*, alternativno *lex personalis*

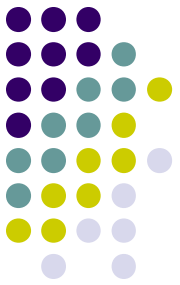
Diplomatsko-konzularni brak

Sklapa se na eksteritorijalnom dijelu domaće države pa se smatra pitanjem oblika braka.

Uvjeti za sklapanje diplomatsko-konzularnog braka:

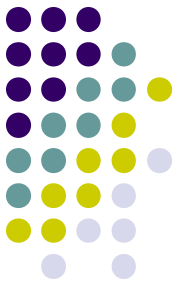
- ovlaštenje za sklapanje braka od strane države imenovanja,
- eksplicitno neprotivljenje države prijema,
- hrvatsko državljanstvo nupturijenata.

Nevažnost braka (nepostojanje i ništavost)

U anglosaksonskom pravu –
postupovno pitanje – *lex fori*

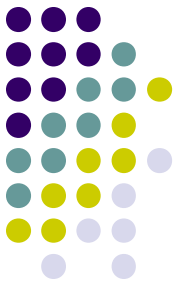
U pravu kontinentalne Europe –
materijalnopravno i formalnopravno
pitanje – *lex personalis* (*lex nationalis, lex
domicilii, lex fori*) i *lex loci celebrationis*

Svaki uzrok nevažnosti prosuđuje se po pravu po kojem je taj uzrok trebalo prosuđivati prilikom sklapanja braka (*lex causae*).

Po *lex causae* prosuđuje se i:

- tko je ovlašten tražiti ponišaj,
- djeluje li nevažnost *ipso iure*,
- može li brak konvalidirati,
- je li brak nepostojeći, ništav ili pobojan.

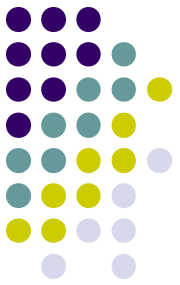

Čl. 34. ZRSZ:

Za nevažnost braka (nepostojanje i ništavost) mjerodavno je bilo koje pravo po kome je brak zaključen u smislu čl. 32. ovog zakona.

Conflict mobile (promjena mjerodavnog prava od trenutka sklapanja braka do trenutka procjene njegove valjanosti) – mjerodavno je ono pravo koje je bilo mjerodavno u trenutku sklapanja braka, moguće odstupanje *in favor matrimonii*.

Razvod braka

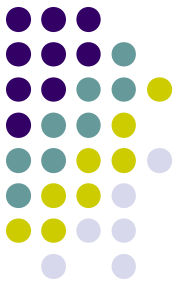
Tri osnovna kolizijska rješenja za razvod braka su:

- *lex fori*,
 - *lex nationalis* i
 - *lex domicili*.
-
- *Lex fori* (u anglosaksonskim zemljama), kao najlakše rješenje za sud; opasnost od *fraus legis*;
 - *Lex domicilii* je drugo osnovno rješenje, nedostatak u slučaju različitog prebivališta supružnika;
 - *Lex nationalis*, uživa prednost zbog stalnosti državljanstva kao poveznice; teškoće ukoliko supružnici imaju različita državljanstva.

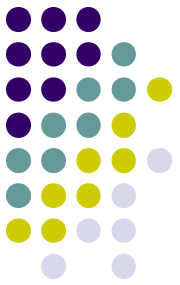
Supsidijarna rješenja u slučaju različitih državljanstava:

- posljednje zajedničko državljanstvo,
- državljanstvo muža,
- pravo državljanstva onog bračnog partnera koje je povoljnije za razvod,
- *lex fori*,
- princip najbliže veze.

ZRSZ:

- Čl. 35 st. 1: Za razvod braka mjerodavno je pravo države čiji su državljani oba bračna druga u vrijeme podnošenja tužbe.
- St. 2: Ako su bračni drugovi državljani različitih država u vrijeme podnošenja tužbe, za razvod braka mjerodavna su kumulativno oba prava države čiji su oni državljani.

- St. 3: Ako se brak ne bi mogao razvesti po pravu određenom u st. 2 ovog članka, za razvod braka mjerodavno je pravo RH ako je jedan od bračnih drugova imao u vrijeme podnošenja tužbe prebivalište u RH.
- St. 4: Ako je jedan od bračnih drugova državljanin RH koji nema prebivalište u RH, a brak se ne bi mogao razvesti po pravu određenom u st. 2, za razvod braka mjerodavno je pravo RH.
- Rješenje u skladu sa načelom da se na statusne i obiteljske odnose primjenjuje pravo državljanstva; supsidijarna rješenja u cilju razrješivosti braka; spriječen *conflit mobile*.

f) Učinci braka

- Imovinski

režim imovine supružnika

ovlaštenja u upravljanju imovinom

- Osobni

obiteljsko ime

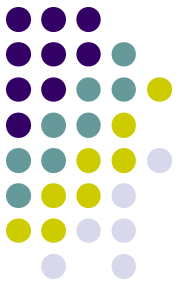
određivanje mjesta stanovanja

pravo odvojenog života

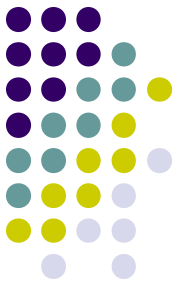
bračna vjernost

zakonska hipoteka

isključivanje međusobne odgovornosti za
protupravne radnje

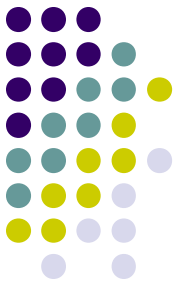

Osobni učinci braka mogu biti navedeni izrijeком, ali mogu biti i **negativno definirani**, kao “prava i obveze koja imaju temelj u braku a ne spadaju u bračnoimovinske odnose, razvod, odnose roditelja i djece i opća pitanja statusa”.

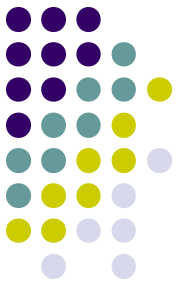
Dileme:

- treba li primjenjivati istu kolizijsku normu i za osobne i za imovinske učinke braka
- treba li primjenjivati istu kolizijsku normu i za vrijeme trajanja i nakon prestanka braka
- kako izbjeći *conflict mobile*

Anglosaksonsko pravo

- ne poznaje klasičnu podjelu na imovinske i osobne učinke braka
- pitanja se normiraju u okviru one grane prava kojoj pripadaju
- posljedica: nema niti dileme oko kolizijskog pravila

Kontinentalnoeuropsko pravo

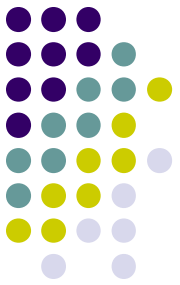
Skala supsidijaro postavljenih poveznica:

- *lex nationalis*
- *lex domicilii* ako su supružnici različitog državljanstva

Conflict mobile

- mjerodavnost onog prava na koje ukazu činjenice u trenutku kad se sporno pitanje postavlja
- stečena prava se ne mijenjaju

Hrvatsko pravo (ZRSZ, čl. 36. i 37.)

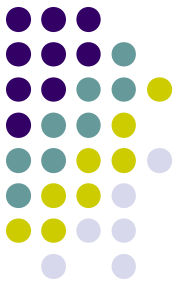
Primarna poveznica

zajednički *lex nationalis*

(nije moguća kumulativna primjena različitih državljanstava zbog mogućih međusobno isključivih rješenja, npr. jedno prihvata koncept zajedničke stečevine, a drugo odvojenih dobara)

Podredne poveznice

zajednički domicil,
posljednji zajednički domicil,
lex fori.

Rješenje za *conflict mobile*:

Za **ugovorne** imovinske učinke mjerodavno je pravo koje je bilo mjerodavno u vrijeme sklapanja bračnoimovinskog ugovora.

Za **osobne i zakonske** imovinske učinke braka mjerodavno je pravo na koje ukazuje *lex personalis* u momentu kad se pitanje postavlja.

IMOVINSKI ODNOSI U IZVANBRAČNOJ ZAJEDNICI

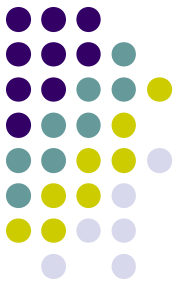

De facto brakovi – zajednica života bez formalne ceremonije zaključenja braka

Opcije:

- ignoriranje
- pravna regulacija

putem normi koje uređuju učinke braka
putem posebnih normi koje odražavaju
specifičnosti takvih zajednica

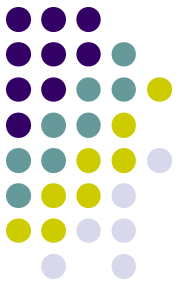
Teorija analogije – kolizijske norme postaviti na istim načelima kao i za brak:

konstituiranje bračne zajednice – kumulativno
lex patriae

osobni i imovinski učinci – skala poveznica od
lex nationalis do *lex fori*

Konstruktivna teorija – maksimalna sloboda u odnosu na bilo kakva zakonska ograničenja

posljedica: primjena lokalnog (pravo države u kojoj partneri žive), a ne personalnog prava

Hrvatsko pravo (ZRSZ, čl. 39.)

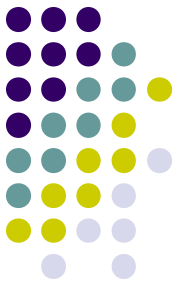
Primarna poveznica

– zajednički *lex nationalis*

Podredna poveznica

– zajednički *lex domicilii*

(drugih podrednih poveznica nema jer bez zajedničkog domicila izvanbračna zajednica praktično ne postoji)

Nedostatak – nije normirana
situacija nakon prestanka
zajedničkog domicila, npr. zahtjev za
uzdržavanjem

Rješenje – još jedna podredna
poveznica, posljednji zajednički
domicil osoba koje su živjele u
izvanbračnoj zajednici

MJERODAVNO PRAVO ZA STATUS DJECE

Kolizijska problematika:

- Mjerodavno pravo za bračno porijeklo djeteta
- Mjerodavno pravo za izvanbračno porijeklo djeteta

(utvrđivanje i/ili osporavanje očinstva/materinstva, priznanje očinstva i/ili materinstva)

- Mjerodavno pravo za pozakonjenje

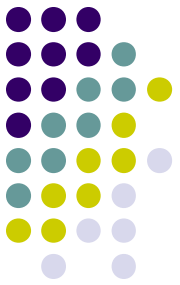
MJERODAVNO PRAVO ZA POSVOJENJE S MEĐUNARODNIM ELEMENTOM

Razlike u poredbenom pravu u odnosu na:

- pravnu prirodu posvojenja,
- uvjete za zasnivanje posvojenja,
- pitanje suglasnosti bioloških roditelja,
- prestanak posvojenja,
- učinke posvojenja,
- odnos posvojenika s posvojiteljem,
- odnos posvojenika s biološkom obitelji.

Mjerodavno pravo za bračno porijeklo djeteta

Poredbenopravna rješenja

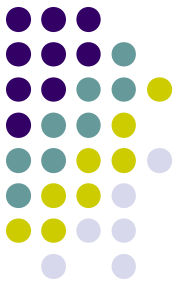
određuje se kroz pravo mjerodavno za osobne učinke braka

lex nationalis djeteta

lex nationalis roditelja

Anglosaksonske države

pitanje bračnosti tretira se kao postupovno pitanje pa je mjerodavno *lex fori*

Hrvatsko pravo

ZRSZ ne sadrži zasebnu kolizijsku normu za **utvrđivanje** bračnog porijekla

Alternativa – pravo mjerodavno za osobne učinke braka (zajedničko državljanstvo bračnih drugova, zajedničko prebivalište, posljednje zajedničko prebivalište i *lex fori*)

Za **osporavanje** bračnog porijekla mjerodavno je pravo države čiji je državljanin u vrijeme rođenja djeteta bila osoba čije se očinstvo/materinstvo osporava.

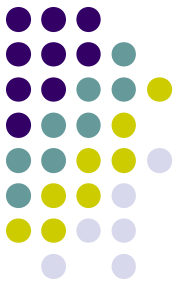
Mjerodavno pravo za izvanbračno porijeklo

Izvanbračno materinstvo, izvanbračno očinstvo

ZRSZ, čl. 41.

Za priznavanje, utvrđivanje ili osporavanje očinstva odnosno majčinstva mjerodavno je pravo države čiji je državljanin u vrijeme rođenja djeteta bila osoba čije se očinstvo odnosno materinstvo priznaje, utvrđuje ili osporava.

Mjerodavno pravo za pozakonjenje

Pozakonjenje je način stjecanja bračnog statusa djeteta naknadnim stupanjem izvanbračnih roditelja u bračnu zajednicu ili odlukom nadležnog tijela.

Hrvatsko pravo (ZRSZ, čl. 43.)

zajednički *lex nationalis* roditelja

ako roditelji imaju različito državljanstvo, *lex nationalis* onog roditelja prema kojem je pozakonjenje valjano
pravo RH ako roditelji i dijete imaju domicil u RH

MJERODAVNO PRAVO ZA ODNOS IZMEĐU RODITELJA I DJECE

Odnosi između roditelja i djece – skup prava i dužnosti koje roditelji imaju u odnosu na svoju djecu.

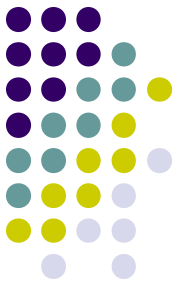
Roditeljska prava i obveze:

U odnosu na osobu djeteta

(određivanje imena, čuvanje, odgoj, obrazovanje, uzdržavanje, zastupanje djeteta)

U odnosu na imovinu djeteta

(upravljanje, korištenje i raspolaganje imovinom djeteta)

Poredbenopravna kolizijska rješenja

od *lex personalis* roditelja

do *lex personalis* djeteta

najbolja opcija – alternativne poveznice na način koji osigurava najbolji interes djeteta

Hrvatsko pravo (ZRSZ, čl. 40.)

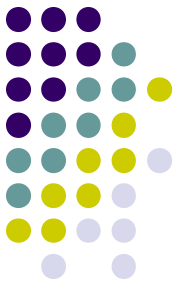
zajednički *lex nationalis* roditelja i djece

zajedničko prebivalište roditelja i djece

pravo RH ako dijete ili jedan od roditelja imaju državljanstvo RH

lex nationalis djeteta

MJERODAVNO PRAVO ZA UZDRŽAVANJE

Uzdržavanje – odnos u kojemu jedna osoba (dužnik uzdržavanja) ostvaruje odgovarajuće davanje drugoj osobi (ovlaštenik uzdržavanja) u svrhu podmirivanja životnih potreba.

Temelj uzdržavanja:

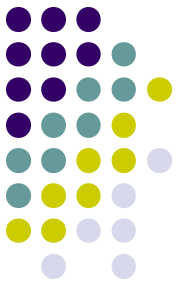
brak

izvanbračna zajednica

roditeljstvo

posvojenje

srodstvo

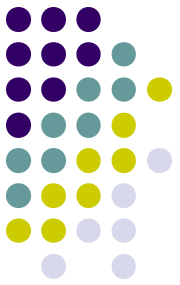
Alternative u pogledu kolizijskih rješenja:

- ustanovljavanje posebnih kolizijskih normi za uzdržavanje
- supsumiranje uzdržavanja pod šire pravne kategorije (npr. učinci braka, odnosi između roditelja i djece, itd.)

Hrvatsko pravo – kombinacija

Uzdržavanje između roditelja i djece –
supsumirano pod odredbu o mjerodavnom pravu
za odnose između roditelja i djece

Uzdržavanje između ostalih srodnika – posebna
kolizijska norma

Uzdržavanje između roditelja i djece (ZRSZ, čl. 40)

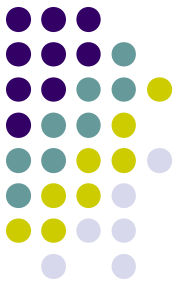
zajednički *lex nationalis* roditelja i djece

zajedničko prebivalište roditelja i djece

pravo RH ako dijete ili jedan od roditelja imaju
državljanstvo RH

lex nationalis djeteta

Navedena odredba primjenjuje se i na uzdržavanje između
posvojitelja i posvojenika.

Uzdržavanje između ostalih srodnika (ZRSZ, čl. 42.)

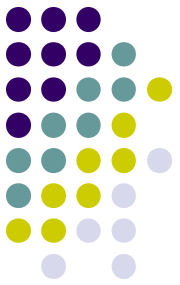
ostali srodnici:

krvni srodnici (osim roditelja i djece)

srodnici po tazbini

mjerodavno pravo – određeno odnosu na
dužnika uzdržavanja (“pravo države čiji je
državljanin srodnik od kojega se zahtijeva
uzdržavanje”)

Mjerodavno pravo za zasnivanje i prestanak posvojenja

Anglosaksonske države i Švicarska

lex fori

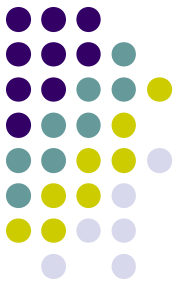
Kontinentalnoeuropske države

lex personalis

(pravo državljanstva posvojitelja,

pravo državljanstva posvojenika u pogledu suglasnosti s posvajanjem,

kumulativna primjena prava državljanstva)

Hrvatsko pravo (ZRSZ, čl. 44.)

Mjerodavno pravo za uvjete zasnivanja posvojenja (**potpuna kumulacija**)

- zajednički *lex nationalis* posvojitelja i posvojenika u vrijeme zasnivanja odnosno prestanka posvojenja
- ako su posvojitelj i posvojenik različitih državljanstva – kumulativna primjena prava obiju država
- ako supružnici zajednički posvajaju – kumulativna primjena prava državljanstva posvojenika i prava državljanstva obaju supružnika

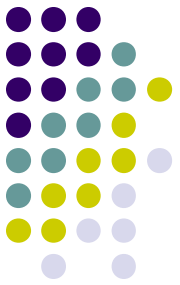

Mjerodavno pravo za uvjete prestanka posvojenja (poništaj, raskid)

Iste poveznice kao i kod uvjeta za zasnivanje, s tim da je bitan i vremenski moment pa se kao relevantno uzima državljanstvo u momentu zahtijevanja raskida

Mjerodavno pravo za oblik posvojenja
- *lex fori*

Mjerodavno pravo za učinke posvojenja

Poredbenopravna rješenja

lex fori

lex personalis

Hrvatsko pravo (ZRSZ, čl. 45.)

zajednički *lex nationalis* u vrijeme zasnivanja posvojenja

zajednički *lex domicilii* ako su posvojitelj i posvojenik
državljeni različitih država

pravo RH ako bilo koji od ovih subjekata ima hrvatsko
državljanstvo

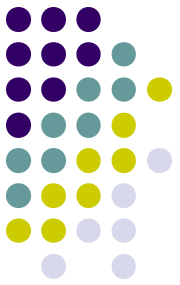
lex nationalis posvojenika

AKTIVNOSTI EU U MATERIJ NASLJEĐIVANJA S MEĐUNARODNIM OBILJEŽJEM

**Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003
od 27. studenog 2003. o
nadležnosti i priznanju i ovrsi
sudskih odluka u bračnim
predmetima i predmetima o
roditeljskoj odgovornosti, kojom
se ukida Uredba br. 1347/2000
(BU II bis)**

Sadržaj BU II bis:

Polje primjene i definicije

Nadležnost

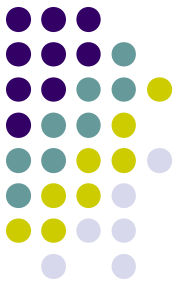
Priznanje i ovrha

Suradnja između središnjih tijela u
predmetima o roditeljskoj odgovornosti

Odnos s drugim pravnim aktima

Prijelazne odredbe

Završne odredbe

Bračni predmeti

Razvod, rastava i poništaj braka

Nadležnost u bračnim predmetima

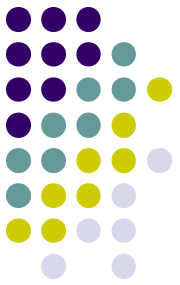
Opće pravilo (čl. 3)

Nadležnost za protuprijedlog (čl. 4.)

Nadležnost za konverziju rastave u razvod braka (čl. 5.)

Nadležnost utemeljena na hitnosti (čl. 20.)

Supsidijarna nadležnost (čl. 7.)

Priznanje i ovrha u bračnim predmetima

Načelo uzajamnog povjerenja:

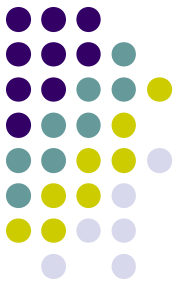
priznanje sudskih
odluka drugih država
članica – *ipso iure*

minimum razloga za
odbijanje priznanja i
ovrhe

Exequatur, 2 stupnja:

- proglašenje odluke
ovršnom – *ex parte*

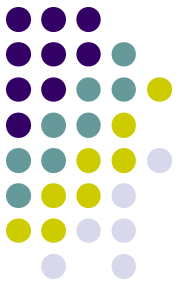
- kontradiktorni postupak
povodom pravnog lijeka
protiv odluke o
proglašenju ovršnosti

Roditeljska odgovornost

BU II bis, čl. 2. st. 7.

Roditeljska odgovornost – sva prava i obveze u vezi s osobom ili movinom djeteta koja su fizičkoj ili pravnoj osobi dana odlukom, zakonom ili sporazumom koji proizvodi pravne učinke. Ovaj raz uključuje i pravo na skrb i pravo na susrete druženje s djetetom.

Nadležnost u predmetima o roditeljskoj odgovornosti

Podloga

Najbolji interes djeteta

Načelo blizine (proksimiteta) – bitna veza djeteta s državom članicom

Opće pravilo (čl. 8)

Limitirani *perpetuatio iurisdictionis* (čl. 9.)

Otmica djeteta (čl. 10.)

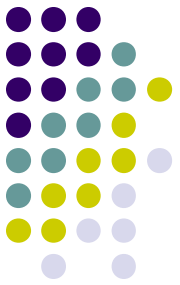
Prorogatio iurisdictionis (čl. 12.)

Nadležnost utemeljena na hitnosti (čl. 20.)

Supsidijarna nadležnost (čl. 14.)

Ustupanje nadležnosti (*forum non conveniens*) (čl. 15.)

Priznanje i ovrha u predmetima o roditeljskoj odgovornosti

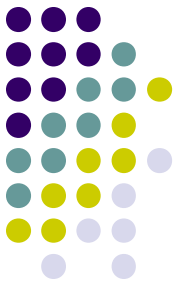
Načelo uzajamnog povjerenja: minimum razloga za odbijanje priznanja i ovrhe

Javne isprave i sporazumi stranaka ovršni u jednoj državi članici izjednačeni su sa sudskim odlukama u pogledu priznanja i ovrhe

Dvije faze postupka:

- *ex parte*
- kontradiktoran po žalbi

Automatska ovršnost odluka o pravu na susrete i druženja i odluka kojima se traži povratak djeteta

**Uredba Vijeća (EU) br. 1259/2010 od
20. prosinca 2010. kojom se
ostvaruje poboljšana suradnja u
sferi mjerodavnog prava za rastavu
i razvod braka (Uredba Rim III)**

Mjerodavno pravo za rastavu i razvod braka

Primarno – limitirani *optio iuris* (čl. 5 Uredbe Rim III):

- pravo države u kojoj bračni drugovi imaju *uobičajeno boravište*,
- pravo države u kojoj su imali *posljednje uobičajeno boravište* ako jedan od bračnih drugova i dalje živi tamo,
- pravo države čiji je jedan od bračnih drugova *državljanin*,
- ili, *lex fori*.

(u vrijeme zaključenja sporazuma) !!

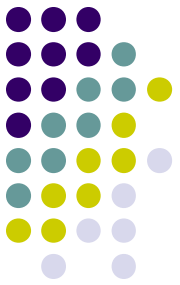
Iznimna primjena prava foruma (čl. 10. Uredbe Rim III):

U slučaju da pravo o kojem su se stranke sporazumjele, ili pravo određeno temeljem skale poveznica,

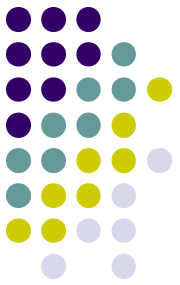
- ne predviđa mogućnost razvoda braka ili
- jednoj od stranaka zbog njezina spola ne daje jednak pristup razvodu ili rastavi braka, primjenit će se pravo foruma.

Konverzija rastave u razvod braka (čl. 9. Uredbe Rim III):

Za razvod je mjerodavno pravo koje je bilo mjerodavno i za rastavu, osim ako su se stranke sporazumjele drugačije.

Ako pravo mjerodavno za rastavu braka ne predviđa mogućnost konverzije u razvod braka, mjerodavno je pravo određeno Uredbom za slučaj ne-izbora prava (tj. čl. 8.), osim ako su se stranke sporazumjele drugačije.

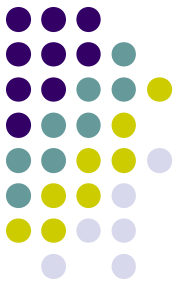

Ostalo:

Uredba Rim III ima univerzalnu primjenu (čl. 4.)

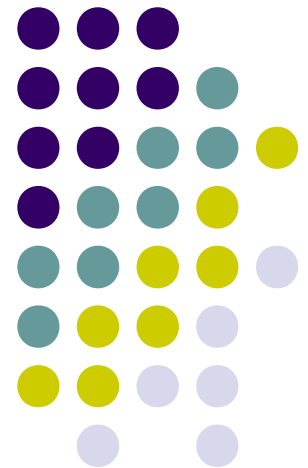
Od regulatornih mehanizama uključuje javni
poredak
(čl. 12.)

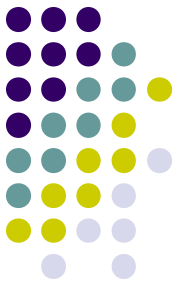
Renvoi je isključen (čl. 11.)

**Uredba Vijeća (EZ) br. 4/2009 od
18. prosinca 2008. o nadležnosti,
mjerodavnom pravu, priznanju i
ovrsi odluka te suradnji u
predmetima uzdržavanja**

UGOVORNI STATUT U PRAVU EU I RH

- **Pravni izvori**
- **Izbor prava**
- **Mjerodavno pravo ako ne postoji izbor prava**
- **Pravna priroda autonomije stranaka**
- **Prisilni propisi**
- **Učinak mjerodavnog prava**

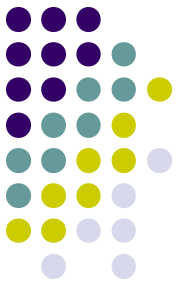
Pravni izvori

- **EU**

Konvencija o mjerodavnom pravu za ugovorne obveze (Rimska konvencija) (OJ C 27/1988, 26. siječnja 1988, str. 34-36) – na snazi od 1. travnja 1991.

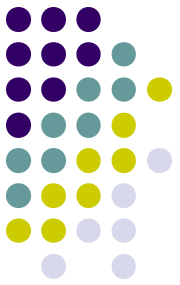
- Prvi protokol o tumačenju Konvencije o ... (OJ L 48/1989, 20. veljače 1981., str. 1-16) – na snazi od 1. travnja 1991.
- Drugi protokol o povjeravanju Europskom sudu određenih ovlasti da tumači Konvenciju o ... (OJ L 48/1989, 20. veljače 1981., str. 1-16) – nije na snazi

Uredba (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu mjerodavnom za ugovorne obveze (Uredba Rim I)

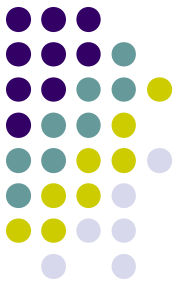
cilj

- stvaranje zajedničkih pravila kolizijskih pravila za ug. obveze radi povećavanja predvidljivosti međ. trgovačkih poslova i doprinos razvoju zajedničkog tržišta
- lakše određivanje mjerodavnog prava, povećana pravna sigurnosti, onemogućuje se *forum shopping*

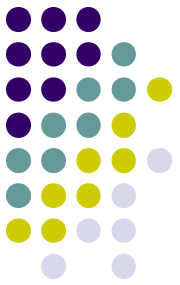
- **primjena**

- ***ratione materiae*** – ug. situacije koje imaju vezu s pravima različitih država (čl. 1. st. 1.)
- ***ratione temporis*** – na ug. sklopljene nakon njenog stupanja na snagu (čl. 28.)

RH

- **čl. 19.-24. ZRSZ**
- **čl. 966.-988. PZ**
- **čl. 177.-184. ZOSOZP**
- **čl. 4. ZZP**

čl. 3. Rim I

1. Za ugovor je mjerodavno pravo je stranke izaberu. Izbor mora biti izričit ili jasno proizlaziti iz odredaba ugovora ili okolnosti slučaja. Stranke mogu izabrati mjerodavno pravo za cijeli ugovor ili za neki njegov dio.
2. Stranke se u svako doba mogu sporazumjeti da za ugovor bude mjerodavno pravo različito od onog koje je bilo ranije mjerodavno, bilo na temelju ranijeg izbora prema ovom članku ili na temelju drugih odredaba ove Uredbe. Mjenom mjerodavnog prava nakon sklapanja ugovora ne dira se u njegovu formalnu vajanost na temelju čl. 11. niti u prava trećih.

3. Ako se svi ostali elementi činjeničnog sadržaja u vrijeme izbora prava nalaze u nekoj drugoj državi, a ne onoj čije je pravo izabrano, izbor prava ne utječe na primjenu propisa te druge države čija se primjena ne može isključiti ugovorom.
4. Ako se svi ostali elementi činjeničnog sadržaja u vrijeme izbora prava nalaze u jednoj ili više država članica, izbor mjerodavnog prava države koja nije članica na utječe na primjenu propisa prava Zajednice čija se primjena ne može isključiti ugovorom, po potrebi u obliku kako su implementirani u državi članici pred čijim se sudom vodi postupak.
5. Postojanje i valjanost suglasnosti stranaka u pogledu izbora mjerodavnog prava određuje se u skladu s odredbama čl. 10., 11. i 13.

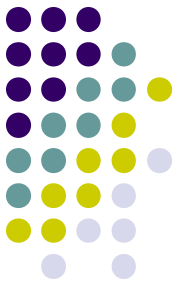

- **čl. 19. ZRSZ**

Za ugovor mjerodavno je pravo što su ga izabrale ugovorne strane, ako ovim zakonom ili međunarodnim ugovorom nije drugačije određeno.

- **čl. 973. PZ**

Na ugovore o pomorskim plovidbenim odnosima primjenjuje se pravo koje su stranke izabrale.

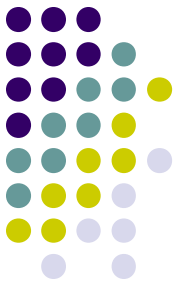

- **čl. 177. st. 1. ZOSOZP**

Odredbe ovoga Zakona o ugovorima iz članka 176. ovoga Zakona (*o prijevozu putnika, prtljage, stvari, poštanskih pošiljaka te obavljanju komercijalnih djelatnosti koje nisu prijevoz osoba ili stvari*) ne primjenjuju se ako su stranke ugovorile primjenu određenoga drugog prava.

- **čl. 4. ZZP**

Izborom mjerodavnog prava potrošač koji ima boravište u Republici Hrvatskoj ne može biti lišen zaštite na koju ima pravo po ovom Zakonu.

- **sloboda izbora prava**
- **ne mora postojati veza između izabranog prava i ugovora**
- **izbor prava sud mora prihvatiti, čak i kad ga smatra arbitrarnim**

Izbor prava

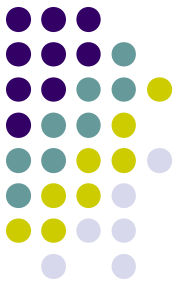

- izričit i prešutan izbor
- izbor *legis mercatoriae*
- izbor više prava
- trenutak / vrijeme izbora
- promjena izbora

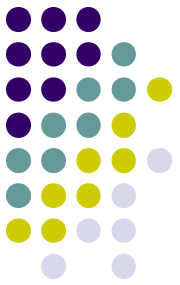
Izričit i prešutan izbor prava

- **izričit izbor prava**
 - izričite riječi u ugovoru
- **prešutan izbor prava**
 - stvaran izbor, premda nije izražen izričitim riječima
 - slijedi s razumnom sigurnošću iz odredbi ugovora ili iz okolnosti slučaja (Rim I)

- **prešutan izbor prava – iz odredbi ugovora**
 - ***može se zaključiti o postojanju***
 - sporazuma o izboru suda
 - sporazum o izboru arbitraže (arbitražna klauzula)
 - odredba o zajedničkom mjestu izvršenja
 - ugovor u standardnom obliku
 - pozivanje na pojedine odredbe ili pojedini zakon određene države
 - ***ne može se zaključiti o postojanju***
 - izbor valute ugovora
 - izbor jezika ugovora

- **prešutan izbor – iz okolnosti slučaja**
 - **izričit izbor u pomoćnom ugovoru odnosi se i na glavni ugovor**
 - **ranija praksa na temelju ugovora koji sadrže odredbu o izričitom izboru prava**

- **ako se izbor ne može utvrditi s razumnom sigurnošću – primjena podredno mjerodavnog prava**

Izbor legis mercatoriae

- **nacionalni zakonodavac, nacionalni sudovi – izbor prava određene države**
- **arbitražni sudovi – prihvata se izbor *legis mercatoriae***

Konvencija UN o međunarodnoj prodaji robe (1980.),

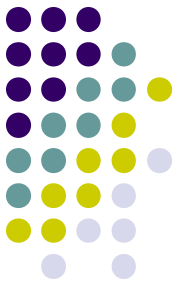
UNIDROIT načela u međunarodnim trgovačkim ugovorima (1994.;2004.),

Načela europskog ugovornog prava (dio I i II – 1999.; dio III – 2002.)

Izbor više mjerodavnih prava

- izbor različitih prava za različite dijelove ugovora - *depeçage*
- “dio ugovora”
 - posebna odredba u ugovoru (indeksna klauzula; kamate)
 - posebno pitanje u vezi s ugovorom (tumačenje; prestanak)
- logički skladan izbor
- ako nije skladan, oba izbora propadaju, primjenjuje se podredno mjerodavno pravo

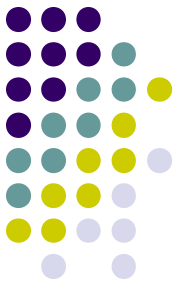
- **EU**

- **čl. 3. st. 1. reč. 2. – Rim I – dopušten**

- **RH**

- **čl. 19. ZRSZ – praznina**
- **čl. 975. st. PZ – usko tumačenje – nije dopušten; prošireno tumačenje - dopušten**
- **čl. 178. st. 1. ZOSOZP – usko tumačenje – nije dopušten; prošireno tumačenje - dopušten**
- **čl. 4. ZZP – praznina**

Trenutak / Vrijeme izbora

- **EU**
 - čl. 3. st. 2. Rim I
 - prije sklapanja ugovora
 - u trenutku sklapanja ugovora
 - nakon sklapanja ugovora
 - ako strane ne odrede drugačije, retroaktivna primjena (*ex tunc*)

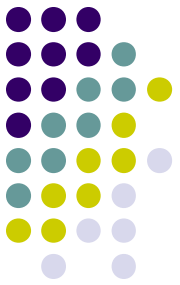
- **RH – nema odredbi**
 - **prihvatljivo rješenje Rim I**
 - “Ugovorne strane se mogu o primjeni mjerodavnog materijalnog prava sporazumjeti nakon sklapanja ugovora kao i nakon što je pokrenut sudski postupak”
(VTSRH, PŽ 6133/01 od 22. srpnja 2003.)

Promjena izbora

- **EU**
 - **čl. 3. st. 2. Rim I**
 - ug. strane su slobodne izmijeniti izbor
 - ograničenja u pogledu formalne valjanosti ugovora i stečenih prava trećih osoba
 - **ako ug. strane ne odrede drugačije, retroaktivna primjena (*ex tunc*)**
- **RH – nema odredbi**
 - **prihvatljivo rješenje Rim I**

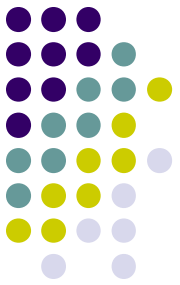
Mjerodavno pravo ako ne postoji izbor prava

- **EU**
 - čl. 4, čl. 5. st. 2. i 3., čl. 6. st. 3., čl. 7. st. 2., čl. 8. st. 2. i 3. Rim I

- **RH**
 - čl. 20. ZRSZ
 - čl. 975. PZ
 - čl. 178. ZOSOZP

čl. 4. RK

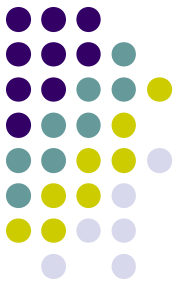

- (1) Ako mjerodavno pravo za ugovor nije sporazumno određeno po članku 3., ugovor je podvrgnut pod pravo države s kojom je najuže povezan. Ako se dio ugovora može odvojiti od ostatka ugovora i ako taj dio ugovora ima bližu vezu s nekom drugom državom, tada se na taj dio ugovora iznimno može primijeniti pravo te druge države.
- (2) Uz rezervu stavka 5., smatra se da ugovor ima najbližu vezu s državom u kojoj u vrijeme zaključenja ugovora stranka koja obavlja karakterističnu radnju ima redovno boravište ili, ako se radi o trgovačkim društvu, udruženju ili pravnoj osobi, glavnu upravu. Ako je pak ugovor zaključen u obavljanju profesionalne djelatnosti takve stranke, smatra se da ugovor ima najbližu vezu s državom u kojoj se nalazi glavno poslovno mjesto ili u kojoj se nalazi drugo poslovno mjesto, ako prema ugovoru navedenu radnju treba izvršiti putem tog poslovnog mjesta a ne glavnog poslovnog mjesta.

Bez obzira na stavak 2., ako je predmet ugovora stvarno pravo na nekretnini ili pravo korištenja nekretnine, smatra se da je ugovor u najbližoj vezi s državom u kojoj nekretnina leži.

- (4) Pretpostavka iz stavka 2. ne vrijedi za ugovore o prijevozu robe. Za te ugovore se pretpostavlja da imaju najbližu vezu s državom u kojoj prijevoznik u vrijeme zaključenja ugovora ima glavno poslovno mjesto ako se u toj državi nalazi mjesto ukrcaja, isrkcaja ili glavno poslovno mjesto naručitelja. Ugovorima o prijevozu robe smatraju se za primjenu ovog stavka, i “charter parties” za jedno putovanje kao i drugi ugovori čiji je glavni predmet prijevoz robe.
- (5) Ne primjenjuje se stavak .2, ako se karakteristična radnja ne može odrediti. Pretpostavke iz stavaka .2, 3. i 4. ne vrijede, ako iz svih okolnosti izlazi da ugovor ima bližu vezu s nekom drugom državom

■ **čl. 4. RK**

st. 1. – osnovno pravilo – pravo s kojim je ugovor u najužoj vezi; mogućnost primjene više prava

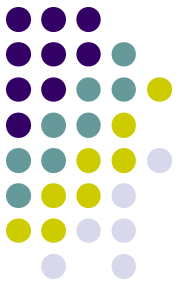
st. 2. – opća pretpostavka

- **načelo karakt. sadržaja – karakt. činidba**
- **mjesto red. boravišta, glavne uprave ili glavnog poslovnog mjesta ug. strane koja izvršava karakt. činidbu u vrijeme sklapanja ugovora**

st. 3. – posebna pretpostavka – ug. čiji je predmet stvarno pravo na nekretnini ili pravo korištenja nekretnine

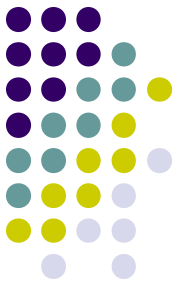
st. 4. – posebna pretpostavka – ug. o prijevozu robe

st. 5. – nemogućnost primjene opće pretpostavke; izbjegavajuća klauzula

čl. 4. Rim I – mjerodavno pravo kada ga stranke nisu izabrale

1. Ako pravo mjerodavno za ugovor nije izabrano prema čl. 3., mjerodavno pravo određuje se, ne dovodeći u pitanje odredbe čl. 5.-8., na sljedeći način:
 - (a) za ugovor o kupoprodaju robe mjerodavno je pravo države u kojoj prodavatelj ima uobičajeno boravište,
 - (b) za ugovor o pružanju usluga mjerodavno je pravo države u kojoj pružatelj usluga ima uobičajeno boravište,
 - (c) za ugovor čiji je predmet stvarno pravo na nekretnini odnosno pravo najma ili zakupa nekretnine mjerodavno je pravo države u kojoj se nekretnina nalazi;

(d) bez obzira na točku (c), za najam ili zakup nekretnine sklopljen za privremeno privatno korištenje za razdoblje koje nije dulje od 6 uzastopnih mjeseci, mjerodavno je pravo države u kojoj najmodavac ili zakupodavac ima uobičajeno boravište, pod uvjetom da je najmoprimac ili zakupoprimac fizička osoba te da ima uobičajeno boravište u istoj državi;

(e) za ugovor o franšizi mjerodavno je pravo države u kojoj orisnik franšize ima uobičajeno boravište;

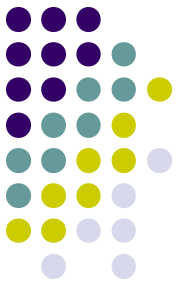
(f) za ugovor o distribuciji mjerodavno je pravo države u kojoj distributer ima uobičajeno boravište;

(g) za ugovor o kupoprodaji robe putem dražbe mjerodavno je pravo države u kojoj se odvija dražba, ako je to mjesto moguće utvrditi;

(h) za ugovor sklopljen unutar višestranog sustava, koji udružuje ili olakšava udruživanje većeg broja interesa trećih osoba za kupnju ili prodaju financijskih instrumenata u smislu čl. 4. st. 1. toč 17. Smjernice 2004/39/EZ, po pravilima koja nisu diskrecijska i koji uređuje samo jedno pravo, mjerodavno je to pravo.

2. Ako ugovor ne spada u st. 1. ovoga članka ili ako sastojci ugovora spadaju u više toaka od (a) do (h) toga stavka, za ugovor je mjerodavno pravo države uobičajenog boravišta stranke koja je dužna ispuniti činidbu koja je karakteristična za taj ugovor.
3. Ako je iz svih okolnosti slučaja jasno da je govor očito uže povezan s nekom drugom državom od one navedene u st. 1. ili 2., mjerodavno je pravo te druge države.
4. Ako se mjerodavno pravo ne može utvrditi primjenom st. 1. ili 2., za ugovor je mjerodavno pravo države s kojom je on najuže povezan.

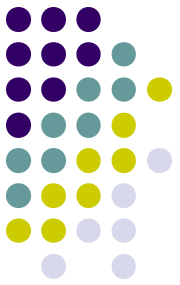
Čl. 4. – RK / Rim I

- **čl. 4 RK**

- (1) **osnovno pravilo – pravo
nabliže veze - *lex
connexitatis***
- (2) **opća pretp. – karakt. čin.**
- (3) **posebna pretp. – ug. o
stvarnim pravima na nekr.**
- (4) **poseb. pretp. – ug o prijev.**
- (5) **nemoguće odrediti k.č.;
izbjegavajuća klauzula**

- **čl. 4 Rim I**

- (1) **čvrsta pravila za 8 vrsta
ugovora – načelo karakt.
činidbe – nema pretpostavki**
- (2) **1. reč.
sve ostale vrste ug. o
pružanju usluga –
pretpostavka – načelo
karakteristične činidbe**
**2. reč.
ako se usluga ne može
utvrditi – pravo najbliže veze
– *lex connexitatis***

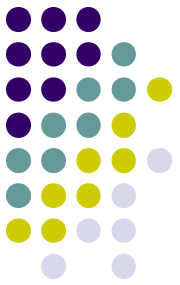
■ **čl. 20. ZRSZ**

Ako nije izabrano mjerodavno pravo i ako posebne okolnosti slučaja ne upućuju na drugo pravo, kao mjerodavno pravo primjenjuje se:

- 1) za ugovor o prodaji pokretnih stvari – pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište prodavaoca;**
- 2) za ugovor o djelu odnosno ugovor o gradnji – pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište poslenika (poduzimaca);**
- 3) za ugovor o punomoći – pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka nalazilo prebivalište odnosno sjedište opunomoćenika;**
- 4) za ugovor o posredovanju – pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište posrednika;**
- 5) za ugovor o komisionu - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište komisionara;**
- 6) za ugovor o otpremanju (špediciji) - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište otpremnika;**
- 7) za ugovor o zakupu pokretnih stvari - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište zakupodavca;**
- 8) za ugovor o zajmu - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište zajmodavca;**
- 9) za ugovor o posluži - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište poslugodavca;**
- 10) za ugovor o ostavi - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište ostavoprimalca (depozitara);**

- 10) za ugovor o ostavi - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište ostavoprimca (depozitara);
- 11) za ugovor o uskladištenju - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište skladištara;
- 12) za ugovor o prijevozu - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište prevozioca (vozara);
- 13) za ugovor o osiguranju - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka nalazilo prebivalište odnosno sjedište osiguratelja;
- 14) za ugovor o autorskom pravu - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište autora;
- 15) za ugovor o poklonu - pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište poklonodavca;
- 16) za burzovne poslove – pravo sjedišta burze;
- 17) za ugovor o samostalnim bankarskim garancijama - pravo mjesta gdje se u vrijeme sklapanja ugovora nalazilo sjedište davaoca garancija;
- 18) za ugovor o prijenosu tehnologije (licencije i dr.)- pravo mjesta gdje se u vrijeme sklapanja ugovora nalazilo sjedište primaoca tehnologije;
- 19) za imovinska potraživanja iz ugovora o radu – pravo države u kojoj se rad obavlja ili se obavljao;
- 20) za ostale ugovore – pravo mjesta gdje se u vrijeme primitka ponude nalazilo prebivalište odnosno sjedište ponudioca.

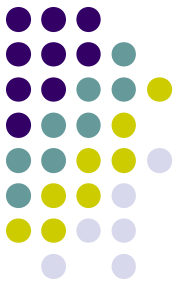
■ **čl. 20. ZRSZ**

t. 1-17. – “oborive pretpostavke” – da je pravo preb. ili sjedišta ug. strane koja izvršava karakt. činidbu je pravo s kojim je ug. u najbližoj vezi; *ne koristi se poveznica “najbliža veza”*

izuzeci:

t. 18. – ug. o prijenosu tehnologije – pravo primatelja tehnologije

t. 19. – imovinska potraživanja iz ug. o radu – *lex solutionis*

■ čl. 975. PZ

(1) Ako se pravo čiju su primjenu stranke izabrale za ugovor o iskorištavanju brodova ne može primijeniti na cijeli ugovor ili na koji od odnosa koji proistječu iz ugovora ili ako stranke nisu izričito odredile pravo koje se mora primijeniti, a njihova se namjera o primjeni određenog prava ne može utvrditi ni iz okolnosti slučaja, na ugovor ili na ugovorni odnos primjenjuje se pravo koje je s njim u najbližoj vezi.

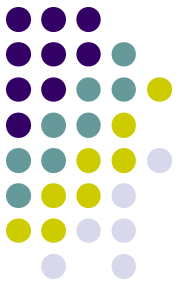
(2) Ako se ne može utvrditi koje je pravo u najbližoj vezi s ugovorima o iskorištavanju brodova, primjenjuju se:

(1) pravo mjesta gdje je ugovor sklopljen – za ocjenu glavnih prava i obveza ugovornih strana,

(2) pravo države čiji je državljanin ili čiju državnu pripadnost ima prijevoznik – ako je ugovor o prijevozu putnika ili stvari sklopljen na temelju unaprijed utvrđenih opcij uvjeta prijevoznika,

(3) odredbe ovoga Zakonika – na ugovor o tegljenju.

(3) Na način izvršenja sporednih prava i obveza ugovornih strana (način krcanja i predaje tereta, računanje vremena za stajnice i prekostajnice, način plaćanja vozarine i sl.) primjenjuje se, u slučaju iz stavka 2. ovoga članka, pravo mjesta gdje su pojedine radnje obavljene, odnosno gdje su morale biti obavljene.

čl. 975. PZ

st. 1. – pravo s kojim je ug. u najužoj vezi

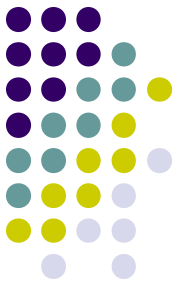
st. 2. – ako se ne može utvrditi

(1) *lex loci contractus* – za glavna prava i obveze

(2) pravo prijevoznika – ug. sklopljen temeljem OUP prijevoznika

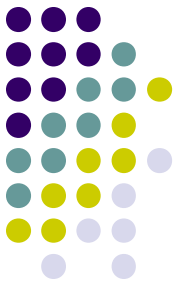
(3) *lex fori* – PZ – ug. o tegljenju

st. 3. *lex solutionis* – način izvršenja

■ **čl. 178. ZOSOZP**

- (1) Ako se pravo čiju su primjenu ugovorne strane ugovorile ne može primijeniti na cijeli ugovor ili na neki od odnosa koji proistječu iz ugovora, ili ako strane nisu izričito odredile pravo koje će se primjenjivati, a njihova se namjera o primjeni određenog prava ne može nedvojbeno utvrditi niti iz okolnosti slučaja, na ugovor se ili na ugovorni odnos primjenjuje pravo koje je s njim u najbližoj vezi.**
- (2) Ako iz bitnih okolnosti ne proizlazi ništa drugo, na glavna prava i glavne obveze primjenjuje se, kao najbliže, pravo države u kojoj je u vrijeme sklapanja ugovora prijevoznik imao prebivalište, odnosno sjedište.**
- (3) Na sporedna prava i sporedne obveze, kao što su način primanja i predaja stvari ili način plaćanja prevoznine i slično, primjenjuje se pravo mjesta gdje su te radnje izvršene, odnosno gdje su trebale biti izvršene.**

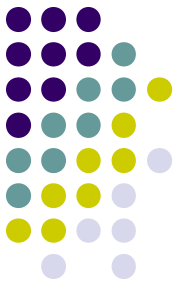

- **čl. 178. ZOSOZP**

st. 1. – pravo s kojim je ug. u najužoj vezi

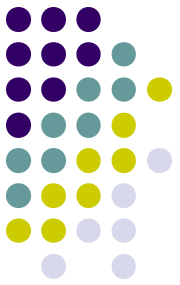
st. 2. – “oboriva pretpostavka” da je to pravo preb. ili sjed. prijevoznika – ug. strana koja izvršava karakt. činidbu – pravo s kojim je ugovor u najbližoj vezi – koristi se poveznica “najbliža veza”

st. 3. *lex solutionis* – način izvršenja sporednih prava i obveza

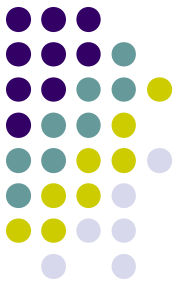

Cilj EU i RH rješenja - kombinacija

- *sigurnosti* – upotreba pretpostavki
- *prilagodljivosti* – test najbliže veze

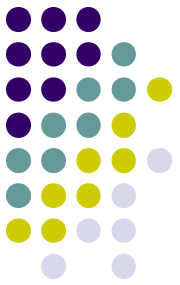

- **test najbliže veze**
 - **objektivni test**
 - **može dovesti do podjele ug. statuta**
 - **veza između ugovora i države čije se pravo primjenjuje, a ne između spora ili posla i te države**

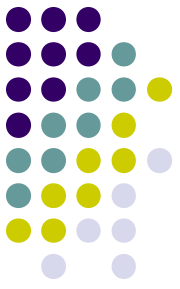

načelo karakt. sadržaja – određivanje prava s kojim postoji najbliža veza - podredni ug. statut

- **određivanje karakt. činidbe – bitan sadržaj ugovora, a ne vanjske okolnosti**
 - 1) **sadržaj ugovora čine činidbe ug. strana**
 - 2) **odrediti karakterističnu činidbu**
 - kod jednostranih ugovora – ta činidba
 - kod dvostranih ugovora – nenovčana činidba - predaja stvari; izvršenje usluge
 - novčana činidba – ne omogućuje razlikovanje jedne vrste ugovora od druge vrste ugovora
 - 1) **odrediti ug. stranu koja izvršava karakt. činidbu**
 - 2) **odrediti pravo s kojim je dužnik k. č. u teritorijalnoj vezi**
 - 3) **odrediti trenutak vezivanja**

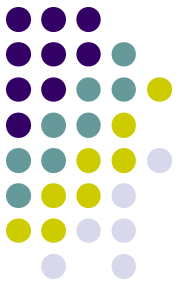

- **ne primjenjuje se:**
 - **karakteristična činidba se ne može odrediti**
 - obadvije činidbe – novčane činidbe
 - složeni ugovori
 - **oboriva pretpostavka – izbjegavajuća klauzula (*escape clause*; *Ausweichklausel*)**
– iz okolnosti slučaja slijedi da je ugovor u bližoj vezi s nekom drugom državom
- **koliko je čvrsta pretpostavka?**

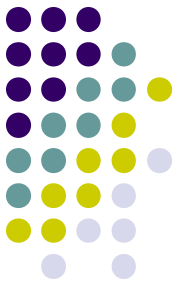

Pravna priroda autonomije stranaka

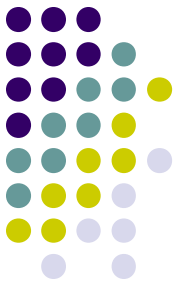
- **Materijalnopravna autonomija**
- **Kolizijskopravna autonomija**

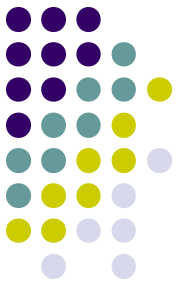
- **Materijalnopravna (privatna) autonomija**
 - ug. s unutarnjim obilježjem (ug. bez međ.obilježja) – vezan samo uz jedan pravni poredak (domaći ug.)
 - sadrži odredbu (sporazum) o primjeni dijela (npr. određenog članka) ili cijelog stranog prava
 - ta odredba (sporazum) je jedino međ. obilježje
 - ta odredba je materijalnopravna dispozicija stranaka – dispozicija kojom ug. strane uređuju sadržaj ugovora
 - sadržaj ugovora ne smije biti u suprotnosti s prisilnim propisima

- sadržaj matpr. dispozicije o primjeni dijela stranog prava ili cijelog stranog prava su odredbe tog stranog prava
- učinak te matpr. dispozicije je da je dio stranog prava ili cijelo strano prava *uneseno* u sadržaj (*materiju*) ugovora
- *unošenje ili inkorporacija* stranog prava u ug. – strano pravo postalo dio sadržaja ugovora
- primjenjuju se samo one odredbe stranog prava koje nisu suprotne prisilnim propisima prava s kojim je ug. jedino u vezi, kojem taj ug. pripada

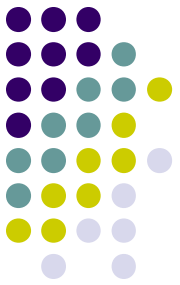

- **kolizijskopravna autonomija**
 - ugovor s međunarodnim obilježjem
 - izbor prava nije jedino međunarodno obilježje
 - izbor prava smatra se poveznicom
 - element kolizijskog pravila prava suda – kolizijskopravno shvaćanje
 - učinak upućivanje na izabrano pravo i podvrgavanje ugovor pod to izabrano pravo
 - primjena prisilnih propisa izabranog prava
 - ne primjenjuju se prisilni propisi prava koje bi bilo mjerodavno da nema izbora prava

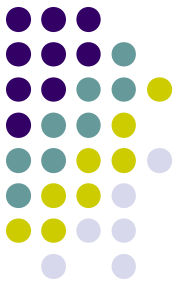

- **važnost razlikovanja**
 - **kad je potrebno odrediti treba li ne primijeniti prisilne propise prava koje bi se po kolizijskim pravilima prava suda primijenilo da se ugovorne strane nisu sporazumjele o primjeni nekog drugog prava**
 - **kod izbora prava (kolizijskopravna autonomija) ne primjenjuju se prisilni propisi prava koje bi bilo mjerodavno da nema izbora prava – primjenjuju se prisilni propisi izabranog prava**
 - **kod unošenja prava (materijalnopravna autonomija) primjenjuju se prisilni propisi prava određenog kolizijskim pravilima prava suda, a pravila prava koje su ugovorne strane izabrale primjenjuju se samo na pitanja koja su uređena dispozitivnim propisima mjerodavnog prava**

Prisilni propisi

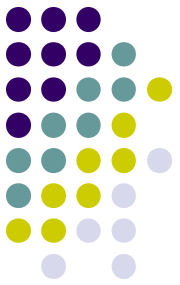

- **pojam**
 - **svi propisi koje je pravni sustav proglasio obveznima i koje ugovorne strane svojim sporazumom ne mogu derogirati**
- **određuje ih pravo svake države**
- **razlozi donošenja – cilj koji se želi ostvariti**
 - **zaštita (često slabije) strane od nepravde**
 - **zaštita općih političkih, ekonomskih, kulturnih (“javnih”) interesa društva**

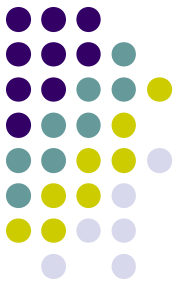

- **Vrste prisilnih propisa prema RK i Rim I**
 - **opći ili unutarnji prisilni propisi – čl. 3. (3) RK i čl. 3. (3) Rim I**
 - **zaštitni prisilni propisi – čl. 5. (2) i čl. 6. (1) RK, čl. 6. (3) i čl. 8. (1) Rim I**
 - **međunarodni prisilni propisi (pravila neposredne primjene) – čl. 7. RK i čl. 9. Rim I**
 - **prisilni propisi u pogledu oblika – čl. 9. (6) RK i čl. 11. (5) Rim I**

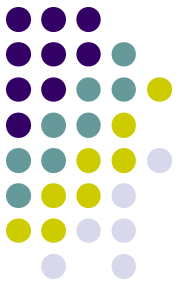
Unutarnji prisilni propisi

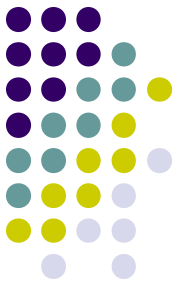
- **Unutarnji prisilni propisi**
 - **zaštićuju određene interese ugovornih strana i zbog toga ih one ne mogu svojim sporazumom isključiti**
 - **neke odredbe o obliku ugovora koji ima za predmet nekretninu**
 - **neke odredbe o zastari**
 - **neke odredbe o povredi ugovora**
 - **pravila o industrijskoj zaštiti i higijeni**
 - **odredbe o trajanju otkaznog roka kod ugovora o radu**
 - **pravila o nadzoru nad odredbama koje daju određene povlastice**
 - **pravila koja sadrže uvjete za ugovor o zajmu i potrošačke kredite**

- **prisilni propisi određene države**
- **kod ugovora s međunarodnim obilježjem mjerodavno pravo uključuje prisilne propise koji su dio prava koje je mjerodavno za ugovor, neovisno o njihovoj vrsti**
- **ako kod ugovora s međunarodnim obilježjem ugovorne strane izaberu strano pravo, ne primjenjuju se unutarnji prisilni propisi prava koje bi bilo mjerodavno za ugovor da nema izbora prava**
- **ugovor s međunarodnim obilježjem podvrgnut je unutarnjim prisilnim pravilima prava koje su ugovorne strane izabrale**

- **ugovorne strane izborom prava mogu odrediti neko pravo koje ima malo ili uopće nema prisilnih propisa**
- **čl. 3. (3) RK i čl. 3. (3) Rim I ograničava učinak stranačkog izbora kod domaćeg ugovora (ug. s domaćim obilježjem) koji se pretvara u međunarodni ugovor (ug. s međunarodnim obilježjem) samo zbog toga što su ugovorne strane izabrale strano pravo**
- **izbor mjerodavnog prava ne može isključiti primjenu bilo koje vrste prisilnih propisa prava s kojim su svi elementi ugovora (osim stranačkog izbora) u vezi**

- kod domaćih ugovora unutarnji prisilni propisi nadilaze stranački izbor prava, ali ga ne uništavaju
- propisi prava koje su ugovorne strane izabrale primjenjuju se u području u kojem pravo s kojim je ugovor jedino u vezi nema prisilnih propisa – propisi prava koje su ugovorne strane izabrale zamjenjuju dispozitivne propisa prava s kojim je ugovor jedino u vezi
- ako je jedino “međunarodno obilježje” stranački izbor prava, propisi izabranog prava ne mogu nadvladati prisilne propise prava s kojim je ugovor jedino u vezi
- ako osim izbora stranog prava postoji još koje međunarodno obilježje, radi se o ug. s međ. obilježjem, pa se primjenjuju prisilni propisi izabranog prava

Zaštitni prisilni propisi

- **Prisilni propisi koji su, kad se izabrano pravo usporedi s pravom koje bi bilo mjerodavno da nema izbora, povoljniji za potrošača ili posloprimca**
- **primjenjuju se povoljniji propisi**
 - **potrošački ugovori – čl. 5. (2) RK i čl. 6. (2) Rim I**
 - **ugovori o pojedinačnom radu – čl. 6. (1) RK i čl. 8. (1) Rim I**
- **prisilni propisi prava koje je “uistinu” mjerodavno (pravo koje bi se primijenilo da nema izbora prava) i koji zaštićuju potrošače ili posloprimce**
- **prisilni propisi na razini unutarnjeg prava, ali djelomično i na razini međunarodnog privatnog prava (ne toliko kao međunarodno prisilni propisi) jer oni samo ograničuju sposobnost ug. strana da ograniče stupanj zaštite koji uživa slabija strana po određenom pravu**
- **nije nužno da se primjenjuju neovisno o mjerodavnom pravu**

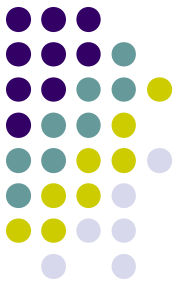
Međunarodno prisilni propisi – pravila neposredne primjene

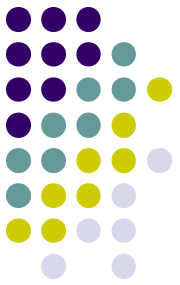
- **Prisilni propisi koji zaštićuju najvažnije političke i/ili ekonomske i/ili društvene interese države koja ih donosi**
- **služe ponajviše zaštititi važnih javnih interesa, umjesto privatnih interesa, koje država želi ostvariti u odnosu na sve osobe koje se nalaze na njezinom području, neovisno o međunarodnom obilježju predmeta**

- **pravila kaznenog prava, radnog prava, pravila o porezima, pravila o konfiskaciji i eksproprijaciji, pravila o socijalnoj sigurnosti, tečajno zakonodavstvo, pravila o uređivanju izvoza i uvoza, pravila o zaštiti tržišnog natjecanja, pravila o trgovini općenito, i sva upravni ili financijski propisi koji utječu na građansko, obiteljsko i radno pravo**
- **pravila o monopolima, zaštiti tržišnog natjecanja, uvozne i izvozne zabrane, nadzor cijena, tečajno zakonodavstvo, pravila koja se odnose na agente koji posluju s nekretninama**

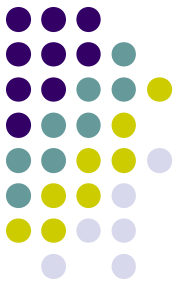
- **države ne dopuštaju privatnim osobama da izbjegnu primjenu prisilnih ograničenja koja su države usvojile radi zaštite njihovih važnih javnih interesa tako da kao pravo mjerodavno za svoj ugovor izaberu strano pravo koje ne sadrži slična ograničenja**
- **u području kolizijskih pravila za ugovor takva pravila primjenjuju se neovisno o pravu koje je mjerodavno za ugovor, neovisno o tome jesu li to pravo ugovorne strane izabrale, ili je ono mjerodavno na temelju objektivnih podrednih kolizijskih pravila**
- **ograničavaju slobodu ugovornih strana da slobodno izaberu mjerodavno pravo i ograničavaju polje primjene mjerodavnog prava za ugovore s međunarodnim obilježjem u cijelosti, neovisno o tome jesu li ga ugovorne strane izabrale ili je ono određeno na temelju objektivnih kolizijskih pravila**
- **nadilaze sva pravila o određivanju mjerodavnog prava – pravila o izboru mjerodavnog prava i pravila o mjerodavnom pravu ako izbor prava ne postoji**

- **pravila neposredne primjene prava suda (*lex fori*)**
 - **čl. 7. st. 2. RK**

Ovom se konvencijom ne ograničava primjena pravila države suda koja, bez obzira na pravo koje je mjerodavno za ugovor, prinudno uređuju činjenično stanje.
 - **čl. 9. st. 1. Rim I**

Ova Uredba ne dira u primjenu pravila neposredne primjene prava države suda.
- **“primjena” bez ograničenja**

- **pravila neposredne primjene prava s kojim je situacija u uskoj vezi (tzv. – “treće pravo”)**
 - **čl. 7. st. 1. RK**

(1) Pri primjeni prava određene države na osnovi ove konvencije, može se dati učinak prinudnim propisima druge države s kojom činjenično stanje ima usku vezu, ako se odredbe te države trebaju primijeniti bez obzira na mjerodavno pravo za ugovor. Kod odlučivanja o tome da li dati učinak takvim prinudnim propisima, uzima se u obzir njihova priroda i svrha te posljedice njihove primjene ili neprimjene.
 - **čl. 9. st. 3. Rim I**

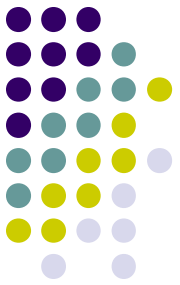
3. Mogu se primijeniti i pravila neposredne primjene prava države u kojoj obveze koje proizlaze iz ugovora moraju biti ispunjene, ako ta pravila ispunjenje ugovora čine nezakonitim. Pri odlučivanju trebaju li se ti propisi primijeniti, uzima se u bzir njihova priroda i svrha te posljedice njihove primjene, odnosno neprimjene.
- **“može se dati učinak” – ne postoji obvezna “primjena”**
- **diskrecijska ocjena suda – pravna nesigurnost – čl. 22. st. 1. (a) RK – rezerva**

Prisilni propisi u pogledu oblika

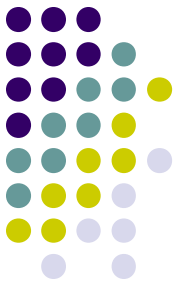

- **Prisilni propisi koji su međunarodno obvezni i koji se tiču zahtjeva u pogledu oblika ugovora koji imaju za predmet stvarno pravo na nekretninama ili pravo korištenja nekretnina**
 - **čl. 9. st. 6. RK – *lex rei sitae***
 - **čl. 11. st. 5. Rim I – *lex rei sitae***

Vrste prisilnih propisa prema pravu RH

- **RH**
 - **opći ili unutarnji prisilni propisi**
 - ne postoji odredba slična čl. 3. st. 3. RK / čl. 3 .st. 4. RU i
 - čl. 177. st. 2. t. 2. ZOSOZP
 - shvaćanje prihvaćeno u doktrini
 - **zaštitni prisilni propisi**
 - čl. 4. ZPP
 - čl. 971. st. 3. PZ – ug. o zapošljavanju članova posade broda
 - čl. 177. st. 2. t. 3. ZOSOZP – ug. o prijevozu putnika zrakom
 - **međunarodno prisilni propisi – pravila neposredne primjene**
 - ne postoji odredba slična čl. 7. RK / čl. 8. RU I.
 - shvaćanje prihvaćeno u doktrini
 - **prisilni propisi u pogledu oblika**
 - pismeni oblik ugovora koji za predmet imaju stvarno pravo na nekretnini

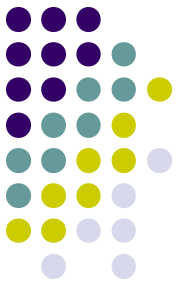

- **čl. 4. ZZP**

Izborom mjerodavnog prava potrošač koji ima boravište u RH ne može biti lišen zaštite na koju ima pravo po ovom Zakonu.

- **čl. 971. st. 3. PZ**

(3) Primjena prava iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne isključuje primjenu prisilnih propisa prava najbliže veze o odgovornosti za smrt i tjelesne ozljede člana posade ako su oni za člana posade povoljniji.

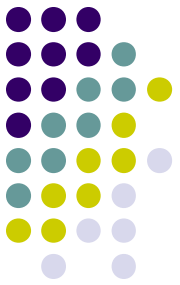

- **čl. 177. st. 2. t. 3. ZOSOZP**

2. Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka odredbe ovoga Zakona o ugovorima o iskorištavanju zrakoplova obvezno se primjenjuju:

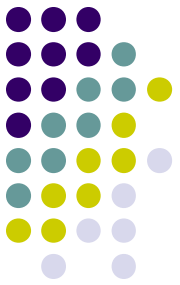
(3) kad bi putnik primjenom drugog prava bio stavljen u nepovoljniji položaj nego primjenom odredaba ovoga Zakona.

Polje primjene mjerodavnog prava

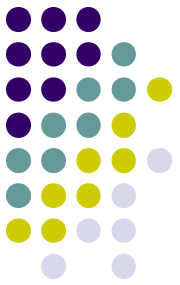
- **materijalna valjanost**
- **formalna valjanost**
- **polje primjene mjerodavnog prava**

Materijalna valjanost

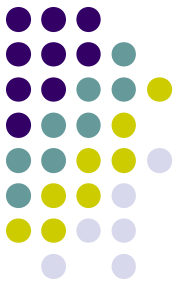

- **EU**
 - **čl. 8. 1. RK – pristanak i materijalna valjanost ugovora**
 - ***čl. 10. Rim I***

- **RH**
 - **nema odrede o pristanku i materijalnoj valjanosti ugovora**

- **čl. 8. st. 1. RK; čl. 10. st. 1. Rim I –
pristanak i materijalna valjanost**
**(1) Postojanje i valjanost ugovora ili
neke njegove odredbe, prosuđuje se po
pravu koje bi bilo mjerodavno prema
ovoj konvenciji, kad bi ugovor ili
odredba bili valjani.**
 - putativno (zamišljeno) mjerodavno pravo
 - sve aspekte nastanka ugovora, osim opće
valjanosti
 - “neka odredba” – uključuje i odredbu o izboru
prava

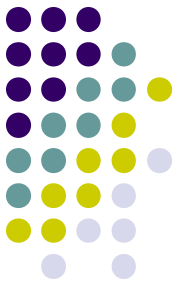
- **čl. 8. st. 2. RK; čl. 10. st. 2. Rim I -
postojanje sporazuma**
**(2) Međutim, stranka se može pozvati
na pravo države svog redovnog
boravišta radi utvrđenja činjenice da
nije pristala na ugovor, ako iz okolnosti
slučaja izlazi da ne bi bilo razumno
određivati učinak ponašanja te stranke
po pravu određenom u prethodnom
stavku.**
- **problem učinka šutnje jedne od ugovornih
strana na nastanak ugovora**

Formalna valjanost

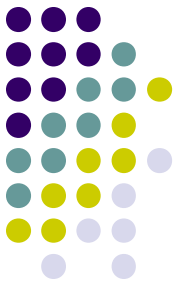

- **EU**
 - **čl. 9. RK**
 - ***čl. 11. Rim I***

- **RH**
 - **čl. 7. ZRSZ**
 - **čl. 180. ZOSPZP**

- **čl. 9. RK; čl. 11. Rim I**
- **st. 1-3 – načelo *in favorem negotii***
 - valjanost ugovora u pogledu oblika – *lex causae* ili *lex loci contractus*
- **st. 4. - jednostrani pravni čin koji se odnosi na već zaključen ugovor ili na onaj koji će se zaključiti – *lex causae*, putativna *lex causae*, *lex loci contractus***
- **st. 5. – potrošački ugovori – pravo uobičajenog boravišta potrošača**
- **st. 6. – ugovori koji imaju za predmet stvarno pravo na nekretnini ili pravo korištenja nekretnine – *lex rei sitae***

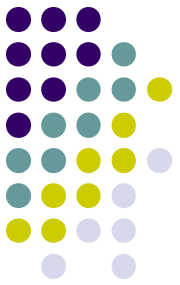
- **čl. 7. ZRSZ**

Ako ovim ili drugim saveznim zakonom nije drugačije određeno, smatra se da su pravni posao i pravna radnja u pogledu oblika pravovaljani ako su pravovaljani bilo po pravu mjesta gdje je pravni posao sklopljen odnosno pravna radnja poduzeta, bilo po pravu koje je mjerodavno za sadržaj pravnog posla odnosno pravne radnje.

- **čl. 180. ZOSOZP**

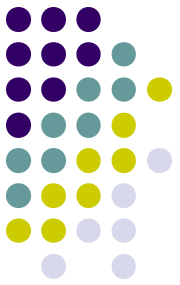
Ugovor i svaka druga pravna radnja izvršena u ispunjenju ugovora valjani su u pogledu oblika ako je sklopljen, odnosno ispunjen, u obliku koji je propisan pravom mjesta države u kojoj je sklopljen ugovor, odnosno obavljena radnja ili pravom prema kojemu se ocjenjuju glavna prava i glavne obveze iz ugovora.

Polje primjene mjerodavnog prava

- **EU**
 - **čl. 10. i 12. RK;**
 - ***čl. 12. i 14. Rim I.***

- **RH**
 - **čl. 8., 22., 24. i 25. ZRSZ**

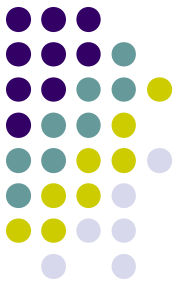

■ **čl. 10. RK**

(1) Pravo koje se primjenjuje na ugovor po člancima 3. do 6. i 12. ove konvencije, osobito je mjerodavno za:

- a) tumačenje ugovora;**
- b) ispunjenje obveza koje nastaju iz tog ugovora;**
- c) u granicama koje sudu daje njegovo procesno pravo, za posljedice potpunog ili djelomičnog neispunjenja, uključujući i utvrđenje naknade štete ako je to utvrđeno propisima;**
- d) različite načine prestanka obveza, kao i zastaru i gubitak prava što nastaju protekom roka;**
- e) posljedice ništavosti ugovora.**

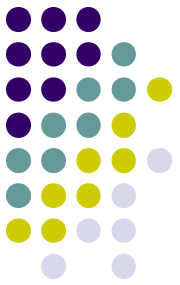
(2) Što se tiče načina ispunjenja i mjera koje su trebali poduzeti vjerovnici u slučaju nepotpunog izvršenja, treba uzeti u obzir pravo države izvršenja.

- **čl. 12. RK; čl. 14. Rim I**

(1) Za obveze između cedenta i cesionara tražbine mjerodavno je pravo koje se prema ovoj konvenciji primjenjuje za njihov ugovor.

(2) Pravo koje je mjerodavno za prenesenu tražbinu, uređuje njenu prenosivost, odnos između cesionara i dužnika, pretpostavke pod kojima se na prijenos može pozvati protiv dužnika te oslobađajući učinak dužnikove činidbe.

- **čl. 8. ZRSZ**

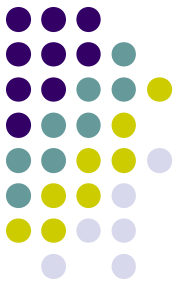
Za zastaru mjerodavno je pravo koje je mjerodavno za sadržaj pravnog posla odnosno pravne radnje.

- **čl. 22. ZRSZ**

U odnosima između ugovornih strana, ako ugovorne strane nisu drugačije ugovorile, pravo iz članka 20. ovog zakona mjerodavno je i za:

1) određivanje časa od kojeg stjecatelj odnosno preuzimatelj pokretne stvari ima pravo na proizvode i plodove stvari;

2) određivanje časa od kojega stjecatelj odnosno preuzimatelj snosi rizik u vezi sa stvarima.

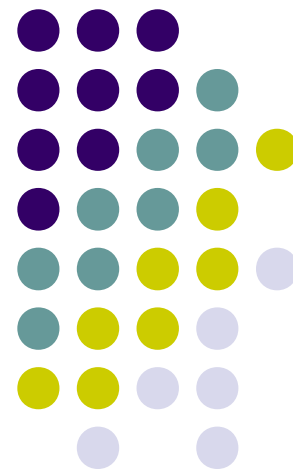
- **čl. 24. ZRSZ**

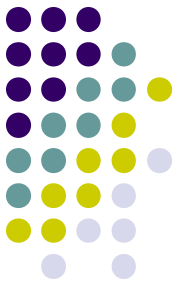
Pravo mjesta gdje se stvar mora predati mjerodavno je, ako ugovorne strane nisu drugačije ugovorile, za način predaje stvari i za mjere koje treba poduzeti ako se odbije preuzimanje stvari.

- **čl. 25. ZRSZ**

Na učinak ustupanja potraživanja ili preuzimanja duga prema dužniku odnosno vjerovniku koji nisu sudjelovali u ustupanju odnosno preuzimanju primijenit će se pravo koje je mjerodavno za potraživanje odnosno dug.

MEĐUNARODNO GRAĐANSKO PROCESNO PRAVO EU i RH

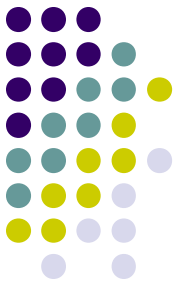

MGPP - pojam

Skup postupovnih i kolizijskih pravila koja uređuju:

- **nadležnost i druge pretpostavke za vođenje sudskih i drugih postupaka u građanskim predmetima s međunarodnim obilježjem,**
- **institute i radnje u tim postupcima,**
- **radnje koje se u vezi s tim postupcima obavljaju u stranim državama te**
- **priznanje i ovrhu stranih odluka.**

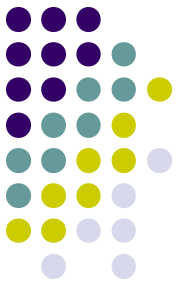

- **Pravna priroda MGPP:**

- grana GPP
- samostalna pravna grana
- grana MPP

- **Izvori**

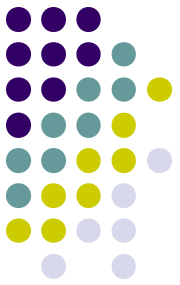
- međunarodni ugovori (višestrani; dvostrani)
- unutarnje pravo

Pravni izvori - EU

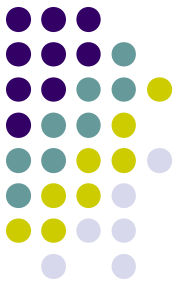
Stvaranje Europskog pravosudnog prostora

- **1986. Jedinstveni Europski akt**
 - stvara se koncept Europske zajednice bez granica
 - razvija se ideja o „Europskom pravosudnom prostoru“
- **1993. Ugovor o EU iz Maastrichta**
 - temelj suradnje između država članica EU u području pravosuđa i unutarnjih poslova
 - dodan „treći stup“ u strukturi Zajednice (naslov VI. Ug. o EU – Odredbe o policijskoj i pravosudnoj suradnji u kaznenim predmetima – čl. 29.-42)
 - devet područja suradnje, *inter alia* – pravosudna suradnja u građanskim predmetima
 - tri pravna instrumenta: zajednička stajališta, zajedničke akcije (nisu obvezujući) i konvencije

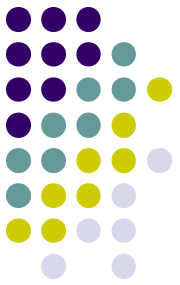

- **1997. Ugovor o EZ iz Amsterdama**
 - bolje određuje područje slobode, sigurnosti i pravosuđa
 - povezuje pravosudnu suradnju u građanskim predmetima sa slobodom kretanja osoba iz UEZ (Ugovoru EZ iz Nice dodan novi članak 65.)
 - iz trećeg stupa u prvi stup (politike Zajednice)
 - novi naslov IV. „Vize, azil, imigracija i druge politike koje se tiču slobode kretanja osoba“ (čl. 61.-69.)

2007. Ugovor iz Lisabona

- **pravni instrumenti:**
 - uredbe, direktive, smjernice i mišljenja; umjesto zajedničkih akcija – okvirne odluke i odluke
- **glavni cilj:**
 - pojednostaviti pravni okvir koji postoji u EU
 - omogućiti pojedincima i pravnim osobama pristup sudovima i tijelima u svakoj državi članici jednako lako kao i u svojoj državi

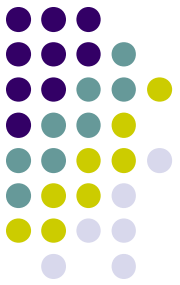

Članak 61. UEZ

Radi postupnog uspostavljanja
jedinstvenog prostora slobode,
sigurnosti i pravde Vijeće donosi:

c) mjere u području pravosudne
suradnje prema članku 65.;

Članak 65. UEZ

Mjere u području pravosudne suradnje u građanskim predmetima koje imaju prekogranični utjecaj a koje se trebaju donijeti prema članku 6.7, i koje su potrebne radi djelovanja unutarnjeg tržišta, uključuju:

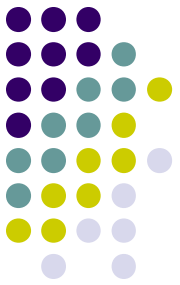
a) poboljšanje i pojednostavljenje:

- sustava prekogranične dostave sudskih i izvansudskih isprava;
- suradnje u izvođenju dokaza;
- priznanja i ovrhe odluka u građanskim i trgovačkim predmetima, uključujući i odluke u izvansudskim predmetima;

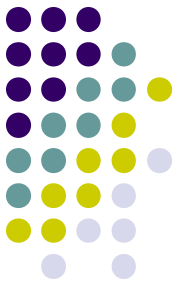
b) poticanje usklađenosti pravila koji se u državama članicama primjenjuju kod sukoba prava i nadležnosti;

c) izbjegavanje prepreka za nesmetano odvijanje građanskih postupaka, ako je potrebno poticanjem usklađenosti pravila postupka koja se primjenjuju u državama članicama.

Akti EU doneseni temeljm čl. 65. UEZ

- **Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti i priznanju i ovrsi odluka u građanskim i trgovačkim predmetima (Sl. I. L 12 od 16. 1. 2001., s. 1.)**
- **Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenog 2003. o nadležnosti, priznanju i ovrsi odluka u bračnim predmetima i predmetima roditeljske odgovornosti, kojom se ukida Uredba (EZ) br. 1347/2000 (Sl. I. L 38 od 23. 12. 2003., s. 1.)**
- **Uredba Vijeća (EZ) br. 1346/2000 od 29. svibnja 2000. o stečajnom postupku (Sl. I. L 160 od 30. 6. 2000., s. 1.)**
- **Uredba Vijeća (EZ) br. 1206/2001 od 28. svibnja 2001. o suradnji između sudova država članica u izvođenju dokaza u građanskim i trgovačkim predmetima (Sl. I. L 174 od 27. 6. 2001., s. 1.)**

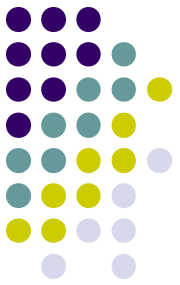

- **Uredba (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o stvaranju europskog ovršnog naslova za nesporne tražbine (Sl. I. L 145 od 30. 4. 2004., s. 15.)**
- **Uredba (EZ) br. 1896/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o stvaranju europskog platnog naloga (Sl. I. L 399 od 30. 12. 2006, s. 1.)**
- **Uredba (EZ) br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o stvaranju europskog postupka za zahtjeve male vrijednosti (Sl. I. L 199 od 31. 7. 2007., s. 1.)**
- **Uredba (EZ) br. 1393/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o dostavi sudskih i izvansudskih isprava u građanskim i trgovačkim predmetima u državama članicama („dostava isprava“) i o ukidanju Uredbe Vijeća (EZ) br. 1348/2000 (Sl. I. L 324, 10. 12. 2007., s. 79.)**

- **Direktiva Vijeća 2003/08/EZ od 27. siječnja 2003. o poboljšanju pristupa pravosuđu u prekograničnim sporovima stvaranjem minimalnih zajedničkih pravila o pravnoj pomoći u tim sporovima (Sl. l. L 26 od 31. 3. 2003., s. 41.)**
- **Odluka Vijeća 2001/470/EZ od 28. svibnja 2001. o stvaranju Europske pravosudne mreže u građanskim i trgovačkim predmetima (Sl. l. L. 174 od 27. 6. 2001., s. 25.)**
- **VAŽNO - Prema državama izvan EU vrijedi unutarnje pravo država članica**

Uredba Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosina 2000. o *nadležnosti i priznanju i ovrsi odluka u građanskim i trgovačkim predmetima*

- nadopunjuje i zamjenjuje Brisselsku konvenciju iz 1968. o nadležnosti i ovrsi odluka u građanskim i trgovačkim predmetima
- čl. 61. i 65. UEZ
- “dvostruka” uredba
 - pravila o nadležnosti
 - pravila o “izravnoj”, “direktnoj” ili “primarnoj nadležnosti”
 - pravila o “posrednoj”, “prenesenoj” ili “delegiranoj” nadležnosti
 - pravila o priznanju i ovrsi

Polje primjene

ratione materiae, čl. 1. st. 1. i 2.

1. Ova se Uredba primjenjuje u građanskim i trgovačkim predmetima, bez obzira na prirodu i vrstu suda. Ta se **ne odnosi** posebno na porezne, carinske i upravne predmete.

2. Uredba se ne primjenjuje na:

- a) osobna stanja i pravnu sposobnost fizičkih osoba, vlasnička prava iz bračnih odnosa, oporuke i nasljeđivanje;
- b) stečajeve, prinudne nagodbe i slične postupke;
- c) socijalno osiguranje;
- d) arbitražu.

3. U ovoj Uredbi izraz država članica znači država članica, osim što se tiče Danske.

***ratione temporis*, čl. 66.**

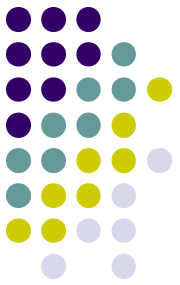

1. Ova Uredba se primjenjuje samo na pokrenute pravne postupke i na isprave koje su formalno sastavljene ili registrirane kao javne isprave nakon njezinog stupanja na snagu.

2. Međutim ako je u državi članici porijekla pokrenut postupak prije stupanja na snagu ove Uredbe, odluka donesena poslije tog dana priznaje se i ovršuje u skladu s III. Poglavljem,

a) ako je postupak u državi članici porijekla pokrenut nakon stupanja na snagu Bruxelleske ili Luganske konvencije kako u državi članici porijekla tako i u državi članici gdje je podnesen zahtjev;

b) u svim drugim slučajevima, ako se nadležnost zasniva na pravilima koja odgovaraju onima bilo iz II. Poglavlja ili konvencija zaključenih između države članice porijekla i države članice gdje je zahtjev podnesen, a ta su pravila bila na snazi kad je postupak pokrenut.

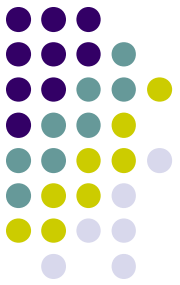
Postupak prethodnog odlučivanja kod Europskog suda

- čl. 68. st. 1. i čl. 234. st. 3. UEZ
- danas čl. 267. LU

Europski sud opća načela tumačenja

- načelo jednakog i jedinstvenog tumačenja (autonomno tumačenje)
- načelo uskog tumačenja izuzetaka od pravila prebivališta
- umanjivanje rizika postojanja proturječnih odluka

ČI. 267 LU

Sud pravde EU je nadležan za donošenje prethodne odluke koja se odnosi na:

- a) tumačenje Osnivačkih ugovora;**
- b) valjanost i tumačenje akata, ustanova ili agencija Unije;**

Ako se takvo pitanje pojavi pred bilo kojim sudom ili tribunalom države članice, taj sud ili tribunal može, ako smatra da mu je odluka o tom pitanju potrebna radi donošenja odluka, zahtijevati od Suda da odluči o tom pitanju.

Ako se bilo koje takvo pitanje pojavi u postupku koji se vodi pred sudom ili tribunalom države članice protiv čije odluke nema pravnog lijeka po nacionalnom pravu, taj sud ili tribunal mora iznijeti taj predmet pred Sud.

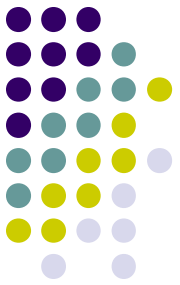
Ako se bilo koje takvo pitanje pojavi u postupku koji se vodi pred sudom ili tribunalom države članice u odnosu na osobu pod skrbništvom, Europski sud pravde će odlučiti u najkraćem mogućem roku.

Izvori – RH – unutarnji

- **ZRSZ**
 - **gl. III. – Nadležnost i postupak**
 - 1. – Nadležnost suda i drugih tijela RH u predmetima s međunarodnim elementom – čl. 46.-78.
 - 2. – Ostale odredbe – čl. 79.-85.
 - **gl. IV. – Priznanje i ovrha stranih odluka**
 - 1. – Priznanje i ovrha stranih sudskih odluka – čl. 86.-96.
 - 2. - Priznanje i ovrha stranih arbitražnih odluka – čl. 97.-100. (čl. 50. Zakona o arbitraži – NN 88/01)
 - 3. - Postupak priznanja i ovrhe stranih sudskih odluka – čl. 101.
- **PZ – čl. 988.**

Izvori – RH – međunarodni

Višestranke konvencije

- **Haaška konvencija o građanskom postupku iz 1954. (Sl. I. FNRJ MU i DS 6/62; NN MU 4/94)**
- **Haaška konvencija o ukidanju potrebe legalizacije stranih isprava (Sl. I. FNRJ MU i DS 10/62; NN MU 4/94)**
- **Haaška konvencija o olakšanju pristupa sudovima iz 1980. (Sl. I. SFRJ MU 4/88; NN MU 4/94)**
- **Varšavska konvencija o izjednačavanju nekih pravila o međunarodnom prijevozu zrakom iz 1929. (Sl. n. KJ 1931; NN MU 3/95)**
- **Konvencija o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom (CMR) iz 1956. (Sl. I. FNRJ, MU 11/58; NN MU 1/92)**
- **Konvencija o prijevozu putnika i prtljage morem iz 1974. (NN MU 2/97)**
- **Konvencija o međunarodnom željezničkom prijevozu (COTIF) iz 1980. (Sl. I. SFRJ MU, 8/84; NN MU 6/94)**

Dvostrane konvencije

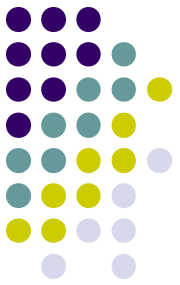
Međunarodna nadležnost - pojam

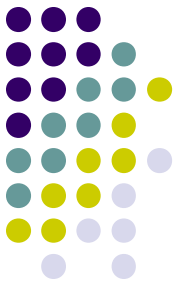
Nadležnost tijela neke države za odlučivanje u pravnim predmetima s međunarodnim obilježjem.

- nadležnost sudova (pravosuđa)**
- nadležnost određenog tijela (suda, drugog tijela)**

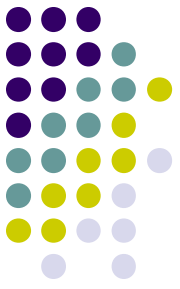
Kriteriji za određivanje međunarodne nadležnosti

1. **prebivalište tuženika** – *forum rei*
2. **redovno boravište tuženika**
3. **boravište tuženika**
4. **mjesto čina - locus actus** – *forum actus*
5. **mjesto štete** – *forum damni; forum loci delicti commissi*
6. **sporazum o nadležnosti** – *forum selectionis*
forum prorogationis
7. **mjesto izvršenja** – *forum solutionis*
8. **mjesto suparničara**
9. **protutužba**

- 10. sjedište pravne osobe – *forum exclusivum***
- 11. glavna uprava; glavno poslovno mjesto pravne osobe**
- 12. mjesto nalaženja nekretnine – *forum rei sitae*
– *forum exclusivum***
- 13. mjesto gdje se nalazi imovina – *forum patrimonii***
- 14. mjesto u kojem se vodi registar**
- 15. prebivalište tužitelja – *forum actoris***
- 16. mjesto dostave tužbe**
- 17. retorzijska ili uzajamna nadležnost – *forum retorsionis vel reciprocum***
- 18. mjesto arbitraže**

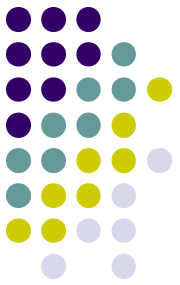

Različitost kriterija za određivanje nadležnosti

**Presudna brzina u pokretanju
postupka:**

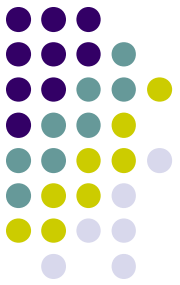
- mogući tužitelj**
- mogući tuženik**

Vrste međunarodne nadležnosti

- **Opća i posebna**
- **Isključiva i izberiva**
- **Direktna i indirektna**

Opća međunarodna nadležnost

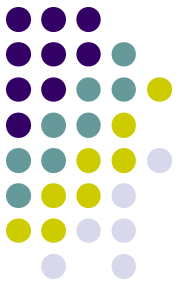

- ***actor sequitur forum rei***

prebivalište, uobičajeno boravište, sjedište
tuženika

- **drugi kriteriji za opću nadležnost**

- prebivalište tužitelja (Francuska)
- mjesto uručenja tužbe (*transient jurisdiction*)
(anglo-američki pravni poreci)
- “sistemski i trajni kontakti sa sudom” – ured
preko kojeg se posluje (SAD)

Actor sequitur forum rei

Prebivalište tuženika u trenutku pokretanja postupka – osnovni kriterij za određivanje nadležnosti

ratio legis

- najpovoljnije za tužnikovu obranu
- mjesto gdje se nalazi tuženikova imovina
- ovrha protiv osobe ili imovine tuženika

izvori

- čl. 2. st. 1. BU I
- čl. 46. i 52. ZRSZ

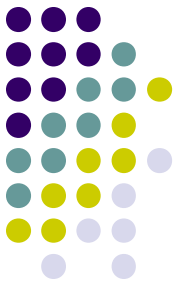
- **čl. 2. BU I**

1. Uz rezervu primjene odredaba ove Uredbe, osobe s prebivalištem u jednoj od država članica, utužuju se, bez obzira na njihovo državljanstvo, pred sudovima te države.

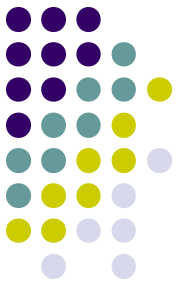
2. Na osobe koje nisu državljani države u kojoj imaju prebivalište, primjenjuju se propisi o nadležnosti što važe za tuzemce.

- **čl. 46. st. 1. ZRSZ**

Nadležnost suda Republike Hrvatske postoji ako tuženik ima prebivalište odnosno sjedište u Republici Hrvatskoj.

- **Određivanje tuženikovog prebivališta**
 - **Fizičke osobe**
 - čl. 59. BU I – *lex fori, lex territorii*
 - čl. 46. st. 1. – *lex fori*
 - čl. 46. st. 2. – *lex territorii*
 - čl. 78. st. 2. Zakona o strancima
 - **Pravne osobe / udruge**
 - čl. 60. BU I – autonomna definicija! ALI
 - čl. 22. st. 2. BU I – definicija *lege fori*!
 - čl. 17. ZRSZ

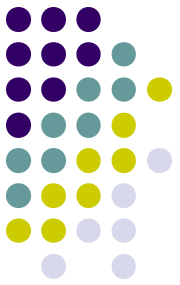

Prebivalište fizičke osobe

- **čl. 59. BU I**

1. Za odlučivanje o tome ima li stranka prebivalište na području države članice pred čijim sudovima je pokrenut postupak, sud primjenjuje svoje unutrašnje pravo.

2. Ako stranka nema prebivalište u državi članici pred čijim sudovima je pokrenut postupak, tada sud, ako odlučuje o tome ima li stranka prebivalište u drugoj državi članici, primjenjuje pravo te države.

- **čl. 46. ZRSZ**

Nadležnost suda Republike Hrvatske postoji ako tuženik ima prebivalište odnosno sjedište u Republici Hrvatskoj.

Ako tuženik nema prebivalište u Republici Hrvatskoj niti u kojoj drugoj državi, nadležnost suda Republike Hrvatske postoji ako tuženik ima boravište u Republici Hrvatskoj.

- **čl. 78. st. 2. Zakona o strancima**

Prebivalište je mjesto u kojem se stranac s odobrenim stalnim boravkom nastanio s namjerom da u njemu živi.

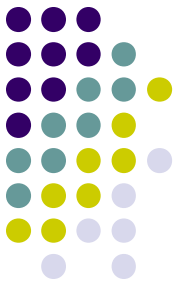
Prebivalište pravne osobe

- **čl. 60. st. 1. BU I**

1. Za svrhu ove Uredbe, trgovačko društvo, druga pravna osoba ili udruženja fizičkih ili pravnih osoba, imaju **prebivalište** u mjestu u kojem imaju:

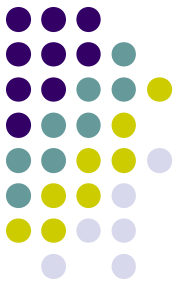
- a) **statutarno sjedište, ili**
- b) **glavnu upravu, ili**
- c) **glavno poslovno mjesto.**

- **čl. 22. st. 2. BU I**

Bez obzira na prebivalište, isključivo su nadležni:

2. za tužbe kojima je predmet valjanost, ništavost ili prestanak trgovačkog društva ili druge pravne osobe ili udruženja fizičkih ili pravnih osoba, ili valjanosti odluka njihovih tijela, sudovi države članice na čijem području trgovačko društvo, pravna osoba ili udruženje ima sjedište. *Radi utvrđenja tog sjedišta, sud primjenjuje svoja pravila međunarodnog privatnog prava;*

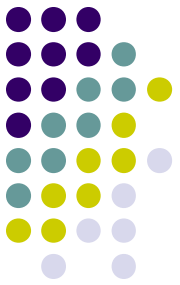

- **čl. 17. ZRSZ**

Pripadnost pravne osebe određuje se po pravu države po kojem je ona osnovana.

Ako pravna osoba ima **stvarno sjedište u drugoj državi**, a ne u onoj u kojoj je osnovana **i po pravu te druge države ima njezinu pripadnost**, smatrat će se pravnom osobom te države.

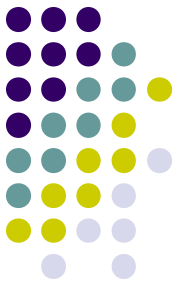
Posebna međunarodna nadležnost

- radi raspravljanja jedne posebne kategorije odnosa tj. sporova

Ratio legis

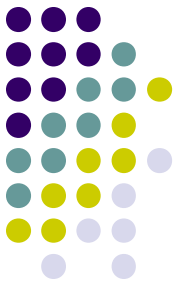
- posebno uska veza između spora i suda koji treba odlučiti o sporu
- omogućuje se i potiče svrhovito pružanje pravne zaštite i učinkovito vođenje postupka
- ostvaruje se ravnoteža između tužiteljevih i tuženikovih interesa

Izvori:

EU – BU I

- **čl. 5. – posebne nadležnosti**
- **čl. 6. – suparničari**
- **čl. 9.-10. – nadležnost u predmetu osiguranja**
- **čl. 15.-16. – nadležnost u predmetu potrošačkih ugovora**
- **čl. 18.-20. – nadležnost u predmetu pojedinačnih ugovora o radu**

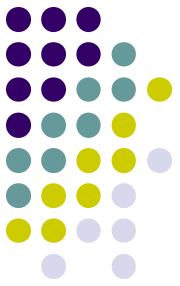

RH – ZRSZ

- **o međunarodnoj nadležnosti *sudova* RH**
 - u parničnom postupku – čl. 53.-73.
 - u izvanparničnom postupku – čl. 69.-73. i čl. 78.

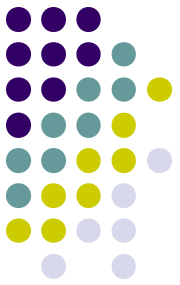
- **o međunarodnoj nadležnosti *tijela* RH –**
čl. 66, st. 3, čl. 74-77

Isključiva međunarodna nadležnost

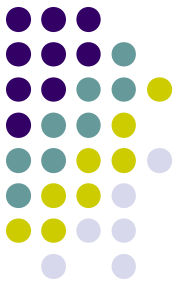
**isključuje se nadležnost pravosuđa
druge države**

- **posljedice**
 - povreda pravila o isključivoj nadležnosti – razlog za odbijanje priznanje / ovrhe strane sudske odluke
 - nije dozvoljen sporazum o nadležnosti stranog suda
 - ako postoji isključiva nadležnost, odbija se prigovor strane litispendencije
 - vrlo često mjerodavnost prava suda

Ratio legis

- postoji veoma jaka veza s domaćim pravosuđem
- interes države da se ti sporovi rasprave pred domaćim sudom

■ EU – 6. odjel, čl. 22. Uredbe 44/2001

Bez obzira na prebivalište, isključivo su nadležni :

1. za tužbe kojima su predmet stvarna prava na nekretninama, kao i najam i zakup nekretnina, sudovi države članice gdje leže nekretnine. Međutim, za tužbe kojima je predmet najam ili zakup nekretnina što je zaključen za privremeno korištenje najviše za neprekinutih šest mjeseci, sudovi države članice u kojoj tuženik prebiva također su nadležni, ako je najmodavac/zakupnik fizička osoba te najmodavac/ zakupodavaci i najmodavac/ zakupoprimalac prebivaju u istoj državi članici;

2. za tužbe kojima je predmet valjanost, ništavost ili prestanak trgovačkog društva ili druge pravne osobe ili udruženja fizičkih ili pravnih osoba, ili valjanosti odluka njihovih tijela, sudovi države članice na čijem području trgovačko društvo, pravna osoba ili udruženje ima sjedište. Radi utvrđenja tog sjedišta, sud primjenjuje svoja pravila međunarodnog privatnog prava;

3. za tužbe kojima je predmet valjanost upisa u javne registre, sudovi države članice na čijem području se vode ti registri;

4. za tužbe kojima je predmet valjanost patenata, žigova, uzoraka i modela ili sličnih prava koja treba položiti ili registrirati, sudovi države članice na čijem je području zatraženo ili izvršeno polaganje ili registriranje ili se smatra da je izvršeno na osnovi instrumenta Zajednice ili međunarodnog ugovora;

Ne dirajući u nadležnost na osnovi Konvencije o davanju europskog patenta, potpisane u Münchenu 5. listopada 1973., sudovi svake države članice imaju isključivu nadležnost, bez obzira na prebivalište stranaka, **o tužbama što se tiču registracije ili valjanosti europskog patenta izdanog za tu državu;**

5. za tužbe vezane uz prisilno izvršenje odluka, sudovi države članice na čijem se području ovrha treba provesti ili gdje je ovrha provedena.

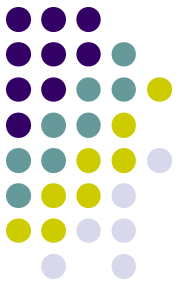

■ **RH – čl. 47. ZRSZ**

Isključiva nadležnost suda Republike Hrvatske postoji kada je to ovim ili drugim zakonom Republike Hrvatske izričito određeno.

■ **Isključiva nadležnost sudova RH**

- **čl. 56. – stvarnopravni sporovi na nekretninama**
- **čl. 61. (2) – bračni sporovi**
- **čl. 64. (2) – paternitetski i maternitetski sporovi**
- **čl. 66. (2) – sporovi o čuvanju, podizanju i odgoju djeteta pod roditeljskim staranjem**
- **čl. 70. (2) – davanje dozvole za stupanje u brak**
- **čl. 71., 72. i 73. – sporovi o raspravi nepokretne ostavine**

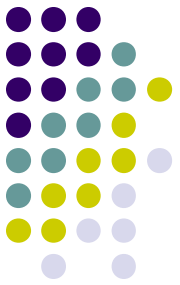

- **Isključiva međunarodna nadležnost tijela RH**
 - **čl. 74. (1) – postupak usvojenja ili prestanka usvojenja**
 - **čl. 75. – postupak starateljstva**

- **čl. 998. PZ – isključiva međunarodna nadležnost sudova RH**

Izberiva

međunarodna nadležnost

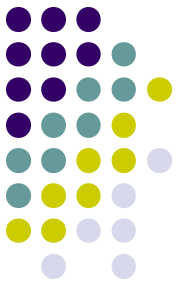

- **Izberiva (elektivna, konkurentna) nadležnost**
 - u slučajevima kada nije predviđena isključiva nadležnost domaćeg pravosuđa
 - postoji osnova za nadležnost domaćeg pravosuđa, ali se time ne isključuje nadležnost stranog pravosuđa
- **posljedice**
 - ne odbija se priznanje strane sudske odluke
 - dopušten sporazum o nadležnosti stranog suda
 - usvojit će se prigovor strane litispendencije
- **nastaje *forum shopping***
 - potiče se tužitelj da između konkurentnih sudova izabere onaj čije mu procesna i kolizijska pravila najviše odgovaraju

Direktna i indirektna međunarodna nadležnost

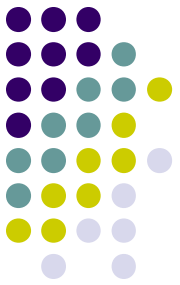

- **kriterij podjele – procesni trenutak u kojem se ocjenjuje nadležnost i svrha ocjene nadležnosti**

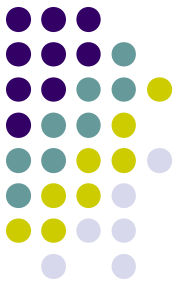

- **direktna međunarodna nadležnost**
 - rješava se, u trenutku zasnivanja nadležnosti za odlučivanje, je li pravosuđe nadležno i ima li pravo i dužnost da postupi u jednoj stvari
- **indirektna međunarodna nadležnost**
 - u kasnijem trenutku u postupku, nakon donošenja pravomoćne odluke, kada se postavlja pitanje djelovanja te odluke u nekoj drugoj državi
 - tada se primjenjuju pravila o indirektnoj nadležnosti *te druge države* u kojoj se traži priznanje odluke da bi se utvrdilo je li pravosuđe države porijekla, bilo nadležno za donošenje odluke

Sporazum o nadležnosti

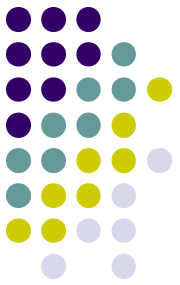
- **sporazum o nadležnosti – prorogacija nadležnosti – prorogativna nadležnost**
- **sporazum stranaka kojim one određuje sud neke zemlje koji će odlučivati o nekom njihovom predmetu**
 - **izraz autonomije volje**

■ EU – 7. odjel – čl. 23. Uredbe 44/2001

1) Ako su se **stranke, od kojih barem jedna ima prebivalište na području jedne države članice, sporazumjele da će sud ili sudovi jedne države članice biti nadležni za rješavanje već nastalog spora ili budućeg spora koji će nastati iz određenog pravnog odnosa, tada je taj sud ili ti sudovi nadležni. Ta nadležnost je isključiva, osim ako se stranke nisu drugačije sporazumjele.** Takav sporazum o sudskoj nadležnosti treba biti zaključen :

- (a) pismeno ili usmeno s pismenim dokazom, ili
- (b) u obliku koji odgovara praksi što su je stranke međusobno uspostavile, ili
- (c) u međunarodnoj trgovini, u obliku što odgovara trgovačkom običaju (uzanci) kojeg su stranke poznavale ili trebali poznavati, i kojeg ugovorne stranke takvih vrsta ugovora općenito poznaju i redovito primjenjuju.

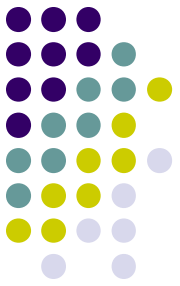

2) Svako priopćenje elektronskim putem koje omogućuje trajno bilježenje sporazuma izjednačuje se s pismenim.

3) Ako su takav sporazum zaključile stranke od kojih nijedna nema prebivalište na području jedne države članice, sudovi drugih država članica nisu nadležni za rješavanje njihovih sporova, osim ako se sporazumno određeni sud ili sudovi proglase nenadležnim.

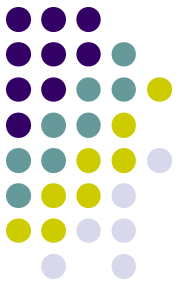
4) Sud ili sudovi države ugovornice kojima je pismenim dokumentom o osnivanju trusta određena nadležnost, isključivo su nadležni za tužbe protiv osnivača, trustee ili korisnika, ako se radi o odnosima između tih osoba ili o njihovim pravima i obvezama u okviru trusta.

5) Sporazum o sudskoj nadležnosti i odgovarajuće odredbe u pismenom dokumentu o osnivanju trusta nemaju pravni učinak, ako su protivne odredbama čl. 13., 17. ili 21., ili ako se njima isključuje nadležnost sudova koji su na osnovi čl. 22. isključivo nadležni.

Karakteristike sporazuma o međunarodnoj nadležnosti po BU I:

- izričit
- u pogledu već nastalog spora ili koji će tek nastati
- u pisanom ili u usmenom obliku
- učinak – isključiva nadležnost ako stranke ne odrede drugačije

■ čl. 49 ZRSZ

Stranke se mogu sporazumjeti o nadležnosti stranog suda samo ako je barem jedna od njih strani državljanin ili pravna osoba sa sjedištem u inozemstvu a nije riječ o sporu za koji postoji, prema odredbama ovoga zakona ili drugog zakona Republike Hrvatske, isključiva nadležnost suda Republike Hrvatske.

Stranke se mogu sporazumjeti o nadležnosti suda Republike Hrvatske ako je barem jedna stranka državljanin Republike Hrvatske ili pravna osoba sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.

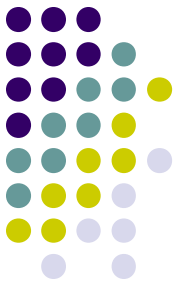
Odredbe st. 1. i 2. ovog članka ne primjenjuju se kad je riječ o nadležnosti u predmetima iz čl. od 61. do 70. ovog zakona.

Karakteristike sporazuma o međunarodnoj nadležnosti po ZRSZ:

- **izričit**
- **prešutan – čl. 50. ZRSZ**

Kad nadležnost suda Republike Hrvatske ovisi o pristanku tuženika da sudi sud Republike Hrvatske, smatra se da je tuženik dao pristanak podnošenjem odgovora na tužbu odnosno prigovora na platni nalog, a nije osporio nadležnost ili se upustio u raspravu.
- **spor na koji se odnosi? – usp. čl. 6. ZA**
- **oblik? – usp. čl. 6. ZA**
- **učinak?**

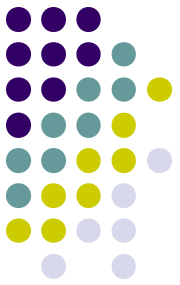

Priznanje i ovrha stranih sudskih odluka

EU – priznanje i ovrha

- **poglavlje III. Uredbe 44/2001**
 - **Čl. 32. – “odluka”**
 - **1. odjel – čl. 33.-37. – priznanje**
 - **2. odjel – čl. 38.-52. – ovrha**
 - **3. odjel – čl. 53.-56. – zajedničke odredbe**

- **čl. 32. – Odluke**

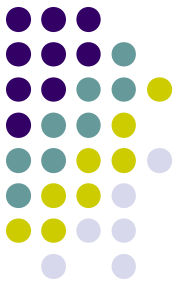
U smislu ove Uredbe, pod "odlukom" podrazumijeva se **svaka odluka suda države članice, bez obzira na njezin naziv kao odluka, uključujući rješenje ili nalog za izvršenje, kao i odluku sudskog službenika o utvrđenju troškova.**

- **uključuje**

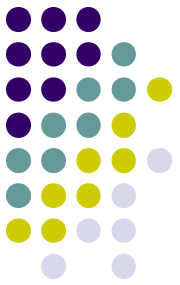
- odluke kojima se spor u cijelosti ili djelomično završava
- odluke o privremenim mjerama i mjerama osiguranja
 - ***Mærsk Olie & Gas v de Haan & de Boer*, ECJ - Case C-39/02, [2004] ECR I-9657**

- **isključene**

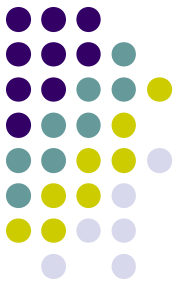
- *ex parte* nalozi
 - ***Denilauler v Couchet Frères*, ECJ - Case 125/79, [1980] ECR 1553**

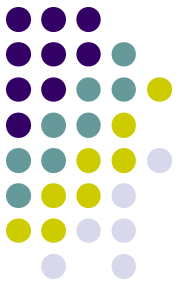
- na priznanje i ovrhu primjenjuju se iste pretpostavke (čl. 34-36 Uredbe 44/2001)
- odluka priznata prema poglavlju III. ima načelno isti učinak u državi porijekla i u državi priznanja/ovrhe
 - *Hoffmann v Krieg*, ECJ - Case 145/86, [1988] ECR 645

- **pretpostavke – osnovno načelo**
 - odluka na koju se odnosi poglavlje III. mora se priznati i ovršiti u drugoj državi članici (čl. 33. i 38. Uredbe 44/2001)
- **ponovljeno u**
 - **čl. 36. i 45. (2) Uredbe 44/2001**
 - sud priznanja ne može ni pod kojim okolnostima preispitivati meritum odluke koja se priznaje
 - **čl. 35. (3) Uredbe 44/2001**
 - sud priznanje ne smije preispitivati nadležnost suda odluke, osim u izričito određenim slučajevima

- **priznanje – odluka ne treba biti pravomoćna u državi porijekla**
- **ovrha – odluka mora biti ovršna u državi porijekla – čl. 38. Uredbe 44/2001**
- **taksativno navedeni razlozi za odbijanje priznanja/ovrhe – čl. 34.-35. i 45. (1) Uredbe 44/2001**

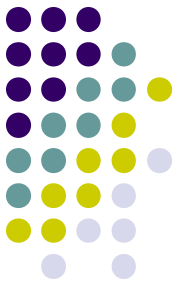

- **čl. 34. Uredbe 44/2001**

- protivnost javnom poretku
- nepojavljivanje (nesudjelovanje) tuženika
- nespojivost s domaćom odlukom
- nespojivost s prethodnom stranom odlukom

- **čl. 35. Uredbe 44/2001**

- povreda pravila o nadležnosti u osigurateljnim sporovima
- povreda pravila o nadležnosti u potrošačkim sporovima
- povreda pravila o isključivoj nadležnosti
- slučaj predviđen dvostranim međunarodnim ugovorom

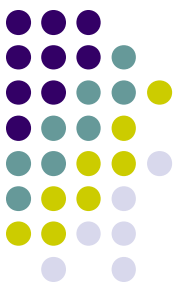
Zabrana preispitivanja merituma

- **čl. 36. i 45. (2) Uredbe 44/2001**
 - **sud priznanja ne smije niti pod kakvim okolnostima preispitivati meritum odluke koja se priznaje**
 - ***Krombach v Bamberski*, ECJ – Case C-7/98, [2000] ECR I-1935**
 - ***Renault v Maxicar*, ECJ – Case C-38/98, [2000] ECR I-2973**
 - **može se preispitivati polje primjene uredbe *ratione materiae* (čl. 1.)**

Nema preispitivanja nadležnosti, osim izuzetno

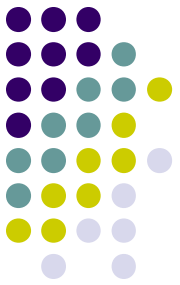
- **čl. 35. (3) i 45. (1) Uredbe 44/2001
sud priznanja ne smije preispitivati
nadležnost suda odluke, osim u izričito
određenim slučajevima**

- **Opće pravilo**
 - sud koji donosi odluku određuje ima li nadležnost u skladu s poglavljem II.
 - njegova odluka kojom utvrđuje da je nadležan obvezujuća je za sud priznanja
 - isključenje preispitivanja nadležnosti temelji se na bliskim odnosima između država članica i na čvrstom međusobnom povjerenju u sudove drugih država članica

- **Izuzeci - čl. 35 (1) Uredbe 44/2001**
 - **ako spor ulazi u polje primjene**
 - **čl. 8-14 – sporovi iz ugovora o osiguranju**
 - **čl. 15-17 – potrošački sporovi**
 - **čl. 22 – isključiva nadležnost *ratione materiae***
 - ***ratio*** – ne smije se dopustiti da se ugroze stavovi o potrebi zaštite osiguranika i potrošača i potrebi poštivanja interesa države o čijoj se isključivoj nadležnosti radi čl. 35. (1) u vezi s čl. 72. Uredbe 44/2001
 - **slučajevi predviđeni dvostranim međunarodnim ugovorima**

Javni poredak

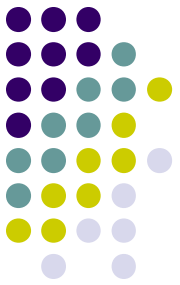
- čl. 34. (1) i 45. (1) Uredbe 44/2001

Odluka se neće priznati i ovršiti prema poglavlju III. ako bi njeno priznanje bilo očito protivno javnom poretku države priznanja

- Pozivanje na javni poredak može se predvidjeti samo onda kad bi priznanje i ovrha bili u takvom neprihvatljivom stupnju različitosti s pravnim poretkom države da bi to vrijeđalo njegova temeljna načela. Povreda treba predstavljati očitu povredu pravnog pravila koje je osnovno u pravnom poretku države priznanja ili prava koje se u tom pravnom poretku smatra temeljnim.

***Krombach v Bamberski*, ECJ - Case 7/98, [2000] ECR I-1935**

Nedostatna obavijest o izvornoj tužbi

- **čl. 34. (2) i 45. (1) Uredbe 44/2001**

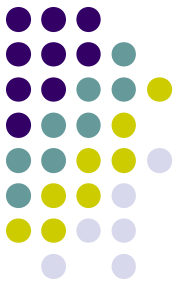
Priznanje i ovrha odluke će se odbiti ako tuženiku, koji se nije upustio u postupak, nije pravilno dostavljen podnesak kojim se započeo postupak ili ekvivalentni podnesak, ili mu takav podnesak nije tako pravovremeno dostavljen da bi se mogao braniti, osim ako je tuženik propustio započeti postupak za podnošenje pravnog lijeka protiv odluke iako mu je to bilo moguće.

Nespojive odluke

Odluke su međusobno nespojive u smislu čl. 34. kada dovode do pravnih posljedica koje se međusobno isključuju.

- raniji nalog za uzdržavanjem je nespojiv s kasnijom odlukom o razvodu braka
 - ***Hoffmann v Krieg*, ECJ - Case 145/86, [1988] ECR 645**
- ranija odluka da se treba platiti naknada štete zbog povrede ugovora je nespojiva s kasnijom odlukom da je ugovor raskinut zbog pogrešnog zastupanja

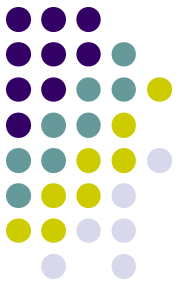
- **Nespojivost s domaćom odlukom**

- **čl. 34. (3) i 45. (1) Uredbe 44/2001**

Odluka donesena u jednoj državi ugovornici neće se priznati ni ovršiti u drugoj državi ugovornici ako je nespojiva s odlukom koja je u državi priznanja donesena u sporu između istih stranaka.

- **domaća odluka ima prvenstvo neovisno o redoslijedu donošenja odluka**

- odluke između istih stranaka
 - ne zahtijeva se da je odlukama odlučeno o istom predmetu spora

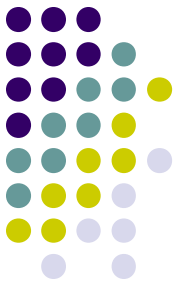
- **Nespojivost s odlukom donesenom u drugoj državi članici ili u trećoj državi**
 - **čl. 34. (4) i 45. (1) Uredbe 44/2001**

Odluka donesena u jednoj državi ugovornici neće se priznati ni ovršiti u drugoj državi ako je odluka nespojiva s prethodnom odlukom koja je donesena u drugoj državi članici ili u trećoj državi u sporu o istom zahtjevu i između istih stranaka, ukoliko ta odluka ispunjava potrebne pretpostavke u državi u kojoj se traži priznanje.
- **vremenski element je odlučujući – strana odluka mora biti donesena ranije**
 - odluke između istih stranaka i u istom predmetu spora

Priznanje

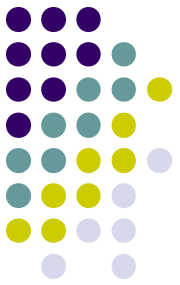

- **pravilo – automatsko priznanje – priznanje *ipso iure***
- **čl. 33. (1) Uredbe 44/2001**
Odluke donesene u državi članici priznaju se u drugim državama članicama; za to se ne traži nikakav posebni postupak.
 - ako stranka traži samo priznanje, nije potreban nikakav posebni postupak, sud mora priznati odluku *ipso iure*
 - sud priznanja ne može na vlastitu inicijativu ispitivati postojanje razloga za odbijanje

- **deklaratorni postupak**
- **čl. 33. (2) Uredbe 44/2001**
 - **svaka osoba koja ima pravni interes može zahtijevati priznanje**
 - nije ograničeno na stranke koje se bile izravno uključene u postupak u državi odluke
 - svaka osoba koja u državi priznanja ima koristi od odluke
- **priznanje kao prethodno pitanje**
- **čl. 33. (3) Uredbe 44/2001**
 - **sud koji odlučuje o sporu može odlučiti da kao o prethodnom pitanju odluči o priznanju strane odluke koja je od važnosti za ishod spora o kojem prvenstveno odlučuje taj sud**

Proglašenje odluke ovršnom (ovrha - u smislu BU I)

- **Postupak – 3 stupnja:**
 - **početni *ex parte* zahtjev**
 - proglašenje ovršnim strane odluke – čl. 41.
 - *ex parte*
 - ne ispituju se razlozi za odbijanje
 - **obični pravni pravni lijek**
 - priziv protiv odluke o ovršnosti – čl. 43.
 - **daljnji pravni lijek**
 - priziv protiv odluke povodom priziva – čl. 44.

Početni *ex parte* zahtjev

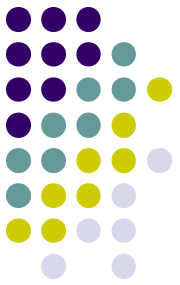
- **čl. 38. (1) Uredbe 44/2001**
početni zahtjev može podnijeti bilo koja zainteresirana stranka tj. svaka osoba kojoj je, prema pravu države odluke, povjereno neko pravo
- **sud koji odlučuje**
 - *ratione materiae* - čl. 39. (1) i dodatak II. Uredbe 44/2001
 - *ratione loci* – čl. 39. (2) Uredbe 44/2001
 - sud na čijem području stranka protiv koje se ovrha traži ima prebivalište u trenutku podnošenja zahtjeva ili sud mjesta ovrhe
- **postupak podnošenja zahtjeva uređuje se prema pravu države priznanja – čl. 40. (1) Uredbe 44/2001**
- **odluka mora biti ovršna po pravu države odluke**

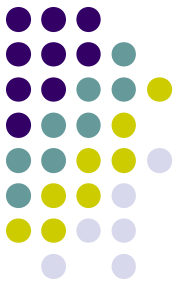
- **čl. 41. Uredbe 44/2001**

Odluka se proglašava ovršnom bez odgađanja nakon ispunjenja formalnosti iz članka 53. i to bez ispitivanja predviđenih člancima 34. i 35. Ovršenik u tom dijelu postupka nema pravo očitovanja o zahtjevu.

- **čl. 53 – isprave koje se moraju podnijeti**
 - odluka i potvrda u propisanom obliku (dodatak V.)
- **čl. 34 i 35 – razlozi za odbijanje**

- **stranka protiv koje se ovrha traži u ovom stadiju postupka nije ovlaštena podnijeti prigovor protiv zahtjeva**
 - **ta stranka se ne obavještava o podnesenoj prijavi**
- **rješenje o ovršnosti treba se izdati automatski**
- **sud je ovlašten samo na formalnu provjeru jesu li podnesene isprave uredne**
- **sud ne može po vlastitoj inicijativi provjeravati postojanje bilo kojeg razloga za odbijanje**

Zašto u 1. stupnju *ex parte* proglašavanje ovršnosti?

– brzina je ključna

- da se podnosiocu prijave osigura prednost zbog iznenađenja
- da se osigura da odluka postaje privremeno ovršna u odnosu na tuženikovu imovinu prema čl. 47. prije nego bi on imao priliku da tu imovinu premjesti u drugu državu
 - **čl. 47 – podnositelj zahtjeva može tražiti izdavanje privremene mjere**

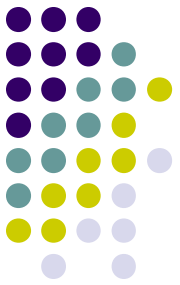

čl. 42. Uredbe 44/2001

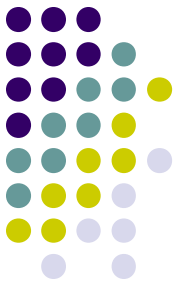
1) S odlukom koja je donesena o ovršnom zahtjevu bez odgađanja se upoznaje predlagatelj u skladu s postupkom koji propisuje pravo države članice u kojoj se traži ovrha.

2) Odluka o proglašenju ovršnosti dostavlja se ovršeniku, zajedno sa sudskom odlukom, osim ako mu je sudska odluka već dostavljena.

Pravni lijek

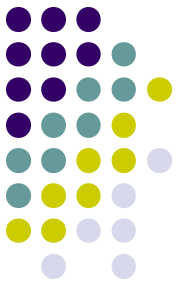
- **čl. 43. (1) i (3) Uredbe 44/2001 – pravni lijek (obični priziv)**
 - 1) Svaka stranka može izjaviti pravni lijek protiv odluke o proglašenju ovršnosti.**
 - 3) O pravnom lijeku se odlučuje prema pravilima kontradiktornog postupka.**
- **pravni lijek *inter partes***
- **preispituje se**
 - spada li odluka u polje primjene poglavlja III. i
 - postoji li koji od razloga za odbijanje

- **prizivni sud – određen u čl. 43. (2) i naveden u dodatku III.**
- **čl. 43. (5) Uredbe 44/2001 – rok za podnošenje pravnog lijeka**

Pravni lijek protiv odluke o proglašenju ovršnosti može se izjaviti u roku od mjesec dana od dana njezine dostave.

Ako ovršenik ima prebivalište u državi članici različitoj od one u kojoj je odluka proglašena ovršnom, rok za izjavljivanje pravnog lijeka iznosi dva mjeseca, a počinje teći od dana dostave, bilo toj stranci osobno ili na adresu njezina prebivališta. Rok se ne može produljiti zbog udaljenosti.

- **čl. 46. (1) Uredbe 44/2001 – prekid postupka**

1. Sud kojemu je izjavljen pravni lijek prema člancima 43. i 44. može na zahtjev ovršenika prekinuti postupak ako je protiv sudske odluke u državi članici u kojoj je ona donesena podnesen redovni pravni lijek, ili ako rok za njegovo podnošenje još uvijek nije protekao; u potonjem slučaju, sud može odrediti rok za podnošenje tog pravnog lijeka.

- **čl. 46. (3) Uredbe 44/2001 – osiguranje**

Sud može uvjetovati ovrhu sudske odluke osiguranjem koje sam odredi.

Pravni lijek protiv pravnog lijeka

čl. 44. Uredbe 44/2001 – pravni lijek protiv pravnog lijeka (daljnji priziv)

Sudska odluka o pravnom lijeku može se pobijati samo pravnim lijekom iz priloga IV.

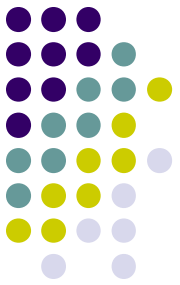
- može ga podnijeti stranka koja je podnijela zahtjev ili stranka protiv koje se ovrha traži
- ne može ga podnijeti zainteresirana treća osoba

čl. 45. (1) Uredbe 44/2001

Sud koji odlučuje o daljnjem prizivu mora donijeti svoju odluku bez odgađanja.

- ne može se preispitivati meritum strane odluke
- ako se temeljem običnog priziva donese ili potvrdi odluka o ovršnosti, odluka ostaje ovršna neovisno o podnošenju daljnjeg priziva

Ovršni postupak

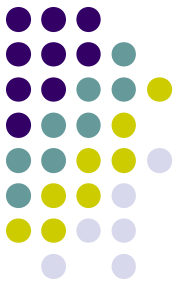

- **mjere ovrhe**
- **mjere kojima se provodi ovrha nakon što je donesena odluka o ovršnosti određuju se po pravu države članice u kojoj se ovrha provodi**

RH – priznanje i ovrha

- **čl. 86.-97. i 101. ZRSZ**
 - **čl. 86. ZRSZ – strana sudska odluka**
 - **čl. 87.- 96. – pretpostavke i razlozi za odbijanje**
 - **čl. 101. – postupak priznanja/ovrhe**

Strana sudska odluka:

- **odluke donesene u građanskom postupku**
- **odluke o građanskoj stvari donesene u kaznenom postupku**
- **odluke donesene u izvanparničnom postupku**
- **odluke o troškovima postupka**
- **odluke o privremenim mjerama**
- **odluke drugih tijela koje su u državi porijekla izjednačene sa sudskim odlukama**

čl. 86. (1) ZRSZ

Strana sudska odluka izjednačuje se s odlukom suda Republike Hrvatske i ima pravni učinak u Republici Hrvatskoj samo ako je prizna sud Republike Hrvatske.

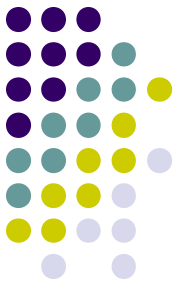
Formalne pretpostavke za priznanje / ovrhu

- **Priznanje**
 - **čl. 87. ZRSZ – pravomočnost strane odluke – po pravu države porijekla**

- **Proglašenje strane odluke ovršnom (ovrha – u smislu ZRSZ)**
 - **čl. 96. (2) ZRSZ – ovršnost strane odluke – po pravu države porijekla**

Supstancijalne pretpostavke za priznanje / ovrhu

- nema preispitivanja merituma strane odluke
- **čl. 88. ZRSZ – povreda načela *audiatur et altera pars***
 - 1) Sud Republike Hrvatske odbit će priznanje strane sudske odluke ako u povodu prigovora osobe protiv koje je ta odluka donesena utvrdi da ta osoba nije mogla sudjelovati u postupku zbog nepravilnosti u postupku.
 - 2) Osobito će se smatrati da osoba protiv koje je donesena strana sudska odluka nije mogla sudjelovati u postupku zbog toga što joj je poziv, tužba ili rješenje kojim je započet postupak nije bilo osobno dostavljeno odnosno što uopće nije ni pokušana osobna dostava, osim ako se bilo na koji način upustila u raspravu o glavnoj stvari u prvostepenom postupku.

Razlozi za odbijanje

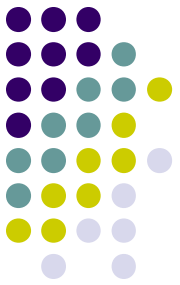

- **čl. 89. ZRSZ – isključiva nadležnost suda RH**
- **čl. 90. (1) ZRSZ – domaća *res iudicata***

Strana sudska odluka neće se priznati ako je u istoj pravnoj stvari sud ili drugi organ Republike Hrvatske donio pravomoćnu odluku ili ako je u Republici Hrvatskoj priznata neka druga strana sudska odluka koja je donesena u istoj stvari.

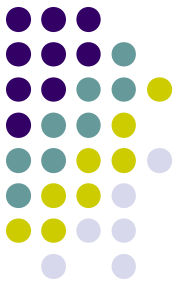
- **čl. 91. ZRSZ – javni poredak**
- **čl. 92. ZRSZ – uzajamnost**
 - u pogledu oblika – faktična uzajamnost – utemeljena na sudskoj praksi
 - u pogledu sadržaja – materijalna uzajamnost – pretpostavke za priznanje stranih odluka u državi porijekla i u državi priznanja su u bitnom jednake

Značaj domaće litispendencije

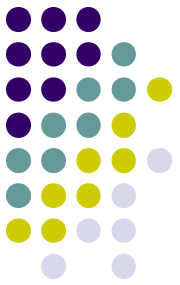
- **čl. 90. (2) ZRSZ – *lis pendens* u RH**

Sud će zastati s priznanjem strane sudske odluke ako je pred sudom Republike Hrvatske *u tijeku ranije pokrenuta parnica* u istoj pravnoj stvari i među istim strankama - do pravomoćnog okončanja te parnice.

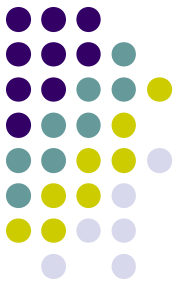
Postupak priznanja / ovrhe

- **Stupnjevi**
 - **početni zahtjev za priznanje / ovrhu strane sudske odluke**
 - **pravni lijek – žalba**

Početni prijedlog

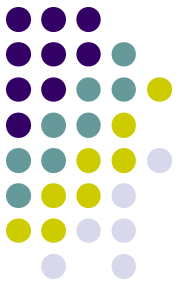
- **nema automatskog priznanja**
- **postupak priznanja / ovrhe**
 - **sud koji odlučuje – *ratione materiae***
 - **općinski sudovi – u građanskim predmetima**
 - **trgovački sudovi – trgovački predmeti**
 - **sud koji odlučuje – *ratione loci***
 - **čl. 101. (1) ZRSZ – sud na čijem području treba provesti postupak priznanja i ovrhe**

- **izvanparnični postupak**
 - **podredna primjena ZPP**

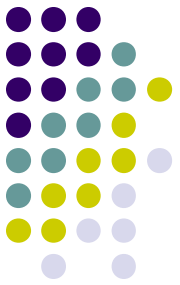
- **kontradiktorni postupak**
 - **zahtjev za priznanjem i zahtjev za proglašenjem ovršnim strane sudske odluke trebaju se dostaviti stranci protiv koje se traži priznanje / ovrha**
 - **odluka se ne može donijeti *ex parte***

- **sud *ex officio* ispituje postojanje razloga za odbijanje**

- **sud može odlučiti o priznanju strane sudske odluke**
- **u delibacijskom postupku kao o glavnom pitanju posebnom odlukom**
 - priznanje djeluje *erga omnes* – odluka kojom se priznaje strana sudska odluka obvezujuća u svim budućim postupcima u kojima bi se postavilo pitanje priznanja te odluke
- **kao o prethodnom pitanju u ovršnom postupku**
 - priznanje strane odluke učinak samo u tom ovršnom postupku

Postupak po žalbi

- **čl. 101. (3) ZRSZ**

Protiv rješenja o priznanju odnosno izvršenju odluke stranke mogu izjaviti žalbu u roku od 15 dana od dana dostave rješenja.

- **žalbeni sudovi**

- županijski sudovi – građanski predmeti
- Visoki trgovački sud Republike Hrvatske – trgovački predmeti

- **izvanparnični postupak**

- **kontradiktorni postupak**

- **nema pravnog lijeka protiv odluke po žalbi**

Ovršni postupak

- **mjere ovrhe**
nakon što je doneseno rješenje o
ovršnosti, mjere kojima se provodi
ovrha uređene su Ovršnim
zakonom